

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Liber Secvndvs. De fuga peccatorum venialium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

LIBER SECVNDVS.

De fuga peccatorum venialium.

CAPVT PRIMVM.

An & quamdiu possint aliqui iusti adulti,
vivere sine peccatis venialibus?

251.

Dico primò, neminem iustorum posse viribus propriis, sine diuinâ gratiâ, abstinere à peccatis venialibus omnibus, seu vivere sine illis. Hæc doctrina definita est à Concilio Mileuitano contra Pelagium Can. 6. 7. & 8. & Trident. sess. 6. cap. 11. & can. 23. qui teste S. Hieronymo libr. 2. contra Pelagianos, & in Epist. ad Ctesiphontem, & lib. 2. contra Iovinianum, Pelagio antiquiorem idem asserentem, & S. Augustino lib. de perfectione iustitiae, & lib. de gratia Christi dicebat, posse totâ vitâ hominem vivere sine peccato vllò. Id expressè damnatum est à S. Ioanne Apostolo 1. Ioan. 8. 10. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si dixerimus quoniam non peccauimus, mendacem facimus eum, & verbum eius non est in nobis. Vbi de solis peccatis venialibus esse sermonem, ait S. Augustinus l. 3. cont. duas epist. Pelagianorum c. 3. & l. de nat. & grat. c. 36. Et certum est, multos in Ecclesia Dei adultos sine vllò peccato mortali commissio, vt fateatur Ecclesia S. Petro Martyre Ordinis Prædicatorum lect. 5. in Breuiario Romano 29. April. & de aliis quibusdam idem scribitur in historiis Ecclesiasticis, Idem docuit S. Iacobus Apostolus, Iacobi 32. In multis offendimus omnes. Quod de solis venialibus intelligendum, quia sine mortalibus quàm plurimi iusti viuunt, & non omnes illis coinquinantur. Sic Prouerb. 20. 9. Quis potest dicere: mundum est cor meum purus sum à peccato: Et Eccles. 7. 21. Non est homo iustus in terra qui non peccet: nimirum, venialiter, nam innumeri sunt iusti, qui mortaliter non peccant. Pulchrè hunc lapsum hominum iustorum describit S. Gregorius Nyssenus l. de orat. in Remitte nobis debita nostra: Cum hec vita, quâ per corpus fruimur, in sensus nostros diuidatur: ea verò que secundum animum exigitur, in mentis impetu & motu libera voluntatis consideretur, quis aded magno & excelsò animo? quis tanta prudentiâ præditus: quis tanti spiritus est vt per vitamq; vitæ rationem, vitiositatis ac malitiæ contagionem & iniquationem effugiat: quis quod ad oculum attinet, expers peccati est? Quis quod ad auditum attinet, innoxius? quis ab hac bestiali gula voluptate alienus? quis taciturnus & vacuus ab occasione peccati: &c. Nam reuera

multis sæpè mortibus introeundi locus oculis existit, & vel irascentem videt, & ad eandem contra perturbationem incitatur, vel prospera fortuna præter meritum videntem, & in inuidiam exarscit, vel superuentem, & in odium ruit; vel aliquam materiam boni coloris, dexterioris oris ac formæ figuram, & totus ad concupiscendum id quod placuerit, delabitur. Ita auris mortis fenestras aperit, & per ea que audit, multos affectus ad animum transmittit, metum, tristitiam, iram, voluptatem, cupiditatem, risum effusum, & eiusmodi. Porro gustatus voluptas, mater, vt dixerit aliqui, singularum malorum est. Quis enim ignorat, quod gula studium, radix propemodum sit eorum peccatorum, que in vita committuntur? Ab hac enim pendet luxus atque delicia, ebrietas, ingluuius, in victu prodigalitas atque profusio, abundantia, satietas, comessatio bestialis. Et ratione carens impetus ad vitia ignominiosa. Similiter tangendi sensus omnium peccatorum extremus est. Omnia enim que corpore exercentur à sedatoribus voluptatis, apprehensionis, que tactu fit, morbi sunt, que singularem exponere, longum fuerit: Porro multitudinem peccatorum que animo patitur ac destinata voluntate committuntur, quoniam oratio enumerare possit: Ex interioribus inquit profisciscuntur improba cogitationes, atque adiecit earum cogitationum, quibus inquinamur, enumerationem. Si igitur ab omnibus aded partibus peccatorum retia nobis circumfusa sunt, per omnia sensuum instrumenta, per intus & oculos, atque in corde latentes animi motus: quis gloriabitur, vt inquit sapientia, se purum habere, cor, quia à foribus expurgatus est: quem admodum Iob testatur. Sordis sunt anima puritatis voluptas, que multifariam multisq; modis humana vita commiscetur per animum patitur ac corpus, per cogitationes, per sensus, per motus ex proposito procedentes, per corporis operationes & affectus. Quis ergo puram ab hac macula animam habet: quis fieri potuit vt fastu percussus non sit: quis potuit non esse superbia pede calcatus, quem manus peccati non commouit: cuius pes ad malitiam & nequitiam non cucurrit: quem oculus immodestus non inquinauit? & auditus solidus & imperitus non contaminauit? & gustatus ad se non conuertit? & occupatum detinuit: cuius cor ad vanos motus rude & in exercitatum mansit? Et Abbas Chæremone apud Cassianum Coll. II. c. 10. Impossibile est, inquit, quemlibet sanctorum non in istis minutis que per sermonem, per cogitationem, per ignorantiam, per obliuionem, per necessitatem, per voluntatem, per abreptionem admittuntur, incurrite. Quæ licet ab illo peccato quod ad mortem esse dicitur, aliena sint, culpâ tamen ac reprehensione carere non possunt. Aut enim, inquit Abbas Pimithus Coll. 20. c. 11. per ignorantiam, aut per obliuionem, aut per cogitationem, aut per sermonem, aut per abreptionem, aut

per necessitatem, aut per fragilitatem carnis, singulis diebus vel inuiti vel volentes frequenter incurrimus (addit Abbas Theonas Coll. 22.c.13. præter enumerata, vanitatem inter peccata venialia) pro quibus & David orans Dominum, purificationem atque indulgentiam deprecatur dicens: Delicta quis intelligit: ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo &c. Tantâ enim in his facilitate tanquam naturali lege prolabimur, vt quantalibet circumspectione atque custodia caueantur, non possint ad plenum ista vitari. Et Abbas Theo, Coll. 22.c.13. Aliud est admittere mortale peccatum, & aliud est cogitatione que non caret peccato, præueniri, vel ignorantia, aut obliuionis errore, aut facilitate otiosi sermonis offendere, aut ad punctum in fidei theoria aliquid hesitare, aut subrepti quâdam cenodoxia titillatione pulsari, aut necessitate natura aliquantisper à summâ perfectione recedere. Hæc enim sunt septem lapsuum genera, in quibus sanctus, licet non nunquam cadat, tamen iustus esse non desinit.

252. Dico secundò, neminem iustum per ordinaria gratiæ auxilia, quæ communiter omnibus iustis à Deo suppeditantur, posse totâ vitâ abstinere à peccatis venialibus, nisi adsit aliquod speciale & rarum Dei auxilium seu priuilegiû, quali freta, post Christum B. Virgo abstinit totâ vitâ ab omni peccato veniali.

Hæc propositio definita est in Concilio Tridentino & antea à Concilio Mileuitano. *Omni prorsus peccato vacare, supra humana natura modum Deus constituit*, inquit S. Gregorius Nazianzenus or. in plagam grandinis: Similita docet S. Cyprianus serm. de opere & elemosynis S. Augustinus lib. de gratiâ Christi. c. 49. & ep. 29. ad S. Hieronymum; S. Hieronymus l. 2. contra Pelagianos.

253. Dico tertio, posse iustum cum auxilio diuinæ gratiæ, vitare singula & omnia peccata venialia, sigillatim seu diuisim sumpta. Hæc conclusio negatur ab Hæreticis, & traditur à catholicis: inter quos Suarez ait de hoc, non posse dubitari, idque rectè tradi à S. Thoma & esse communem doctrinam. Idem docet Gregorius de Valentia tomo 2. disp. 8. a. 1. pun. 6. ad 5. Et Vasquez to. 2. in 1. 2. disp. 212. c. 2. a. 16. 17. 18. Et alij. Et ratio est, quia si non possemus vitare singula & omnia venialia, hoc modo sumpta, ea committendo non peccaremus, quia non liberè ea committeremus, cum tamen peccatum essentialiter consistat in actu liberi arbitrij: vt docet S. Thomas: ad libertatem autem requiritur posse aliquid facere & non facere. Nemo autem peccat, inquit Augustinus, in eo quod vitare non potest.

254. Dico quartiò, posse iustum speciali Dei priuilegio adiutum, non tantùm singula peccata venialia vitare, sed etiam omnia prorsus, ita vt nūquam in vllum veniale peccatum labatur. Nam per tale priuilegium B. Virgo caruit omni peccato veniali, vt dicitur in Concilio Trident. pari ergo modo alij iusti, si Deus vellet eis simi-

Lancicij Opus. Tom. 2.

le priuilegium communicare, possent omnibus prorsus carere peccatis. Hanc propositionem Suarez loco citato ait esse certâ fide tenendam, eamque probat autoritate Patrum & ratione, loquendo etiam de iustis habentibus in se fomitem peccati non extinctum nec ligatum, vti fuit ligatus, immò & extinctus in B. V. Maria. Per speciale autem priuilegium, quo quis possit vitare omnia prorsus venialia, totâ vitâ sine lapsu in vllum veniale, non est intelligendum auxiliû ordinariû, quod communiter omnibus iustis datur, ad vitanda venialia de lege ordinariâ, sed valdè speciale, quod non conceditur omnibus, & est valdè extraordinariû, & contra communem cursum iustorum. Atque ita meritò S. Augustinus: *Qui dicunt, inquit, esse posse in hac vita hominem sine peccato, non est eis continuè insaurâ temeritate obfistendum. Si enim esse posse negauerimus, & hominis libero arbitrio, qui hoc volendo appetit, & Dei virtuti & misericordiâ, qui hoc adiuuando efficit derogabimus.*

l. 2. de peccat. merit. cap. 6.

Dico quinqmò, nullum Sanctorum adultorum; præter Christum & B. Virginem vixisse in hac vita, sine vlllo peccato veniali, quia de nullo tale aliquid scimus ex Scripturâ vel Ecclesiæ Patrum uel doctrinâ. Et expressè hoc asserit Angelus in sermone quem ore proprio dictauit S. Brigittæ c. 14. infra concl. 7. citando. Et S. Bernardus epist. 174. ad Canonicos Lugdunenses: *Quod enim aliqui pauci dicunt id, de S. Ioan. Baptista & de S. Iosepho, & sanctificatis in utero, communiter à Theologis reicitur, quos citat Suarez, & S. Augustinus demonstrat. Exceptâ, inquit, S. Virgine Maria, de qua, propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem &c. Si omnes Sanctos & Sanctas, cum hic viuerent, congregare possemus, & interrogare, vtrum essent sine peccato, quid fuisse responsuros putamus? Vtrum hoc, quod iste dicit (scilicet Pelagius) scilicet illos etiam fuisse sine peccato? An quod Ioannes Apostolus: Rogo vos, quantalibet fuerint in hoc corpore excellentiâ sanctitatis, si hoc interrogari potuissent, vnâ voce clamassent: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Et omnes iusti, non tantùm ex humilitate, sed veraciter de se, debent dicere illud: In multis offendimus omnes. Et si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, vt bene ponderant Conclia Mileuitanum & Tridentinum supra citata, ad hoc ipsum probandum.*

255.

l. c. n. 24. A. l. de nunt. & g. c. 36.

1. Io. 1. 8. 10.

1ac. 3. 2.

Dico sextò, posse iustos perfectioni vitæ serjò studentes, auxilijs diuinæ gratiæ adiutos, per longum tempus, immò & per totam vitam, viuere de facto, sine peccatis cum plenâ deliberatione commissis, cum solis illis, quæ dicuntur ex inaduertentia & surreptione, & ignorantia accidere. Id expressè supponit tanquam verum & possibile Clemens Alexandrinus: *Optimum, inquit, est, nullo modo peccare, quod est solius Dei: secundum, nullum ex voluntarijs attingere, maleficis,*

256.

l. 1. p. 5 d. c. 2.

seruorum, de quibus id constat, ex vitis eorum, & aliis documentis fide dignissimis.

262. De B. Maria Oegniaense Ioannes de Vitria-
co Episcopus & Cardinalis doctissimus apud
Suriū sic scribit: *Testem Deum inuoco, me nunquā
in totā eius vitā vel conuersatione, vel vnum potuisse
mortiferum peccatum deprehendere. Si quod autem
fortassis exiguum veniale sibi admisisse videretur, cum
tanto cordis dolore, tantā cum verecundiā & rubore,
cum tantā contritione se ostendebat Sacerdoti, vt ple-
rumq; praenimio cordis angore instar parturientis ex-
clamare cogebatur. Tameñ etiam ab exiguis venialibus
culpis adeo sibi caueret, vt crebro ad dies quindecim,
nec vnam inordinatam cogitationem in suo possit pe-
ccatore reperire. Et quia bonarum mentium est, ibi cul-
pam agnoscere, vbi culpa non est, Sacerdotum pedibus
aduoluit, sese accusans, quaedam eiusmodi etiam cum
lachrymis confitebatur, ad que nos vix potuimus à risu
abstinere: puta, quaedam verba puerilia, qua in pueritia
se dixisse recolens dolebat. Postquam autem euacuauit
ea que sunt pueri, tanto cum timore animam suam,
tanto studio sensus suos, tantā puritate cor suum custo-
dere nitetur, semper illud praen oculis habens: Qui mo-
dica negligit, paulatim decidit: vt ne verbum quidem
viliū aut affectum inordinatum, nec inhonestum cor-
poris motum, nec risum immoderatum, nec indecentem
vel indecorum corporis gestum in ea vnquam, aut certe
raro aduertere potuerimus. Quamquam plerumq; pra
immense cordis gaudio, dum se ipsam vix possit cape-
re, aliquando liberius exilarato vultu, exterius corpo-
ris gestu, mentis iubilum prodere cogebatur, vtpote vel
risum immodestum ex cordis serenitate edendo, aut ali-
quam e suis sociabus, modico eoque pudico amplexu hu-
manissime excipiendo, vel Sacerdotis alicuius manus
vel pedes praeximia deuotione osculando. Cum autem
ad se tanquam à mentis quadam ebrietate redisset, &
vesperi omnes actus suos serueriter commemoraret &
examinaret, si vel in minimo modum se excessisse de-
prehenderet, cum admirandā cordis contritione id con-
fitebatur, & à se ipsa poenas exigebat: non raro etiam
illuc trepidans vbi nullus erat timor. Nos vero eā solā
causa nostra pigrizia consulere volentes, eam reprehē-
debamus, que crebrius quam vellemus eiusmodi minu-
tias confitebatur. Quod si cogitatione inordinatā
diu carebat, aliis quoque peccatis caruit, quae
supponunt inordinationem cogitationis. Non
potest enim contingere peccatum, nisi sit volu-
tum, volitum autem esse nequit, nisi sit praecog-
nitum: ac proinde cum aliqua inordinatione
cogitationis, vt Philosophi morales & Theo-
logi omnes docent.*

263. De nostro B. Etmundo Campiano scribit
Paulus Bombinus: *Conscientiam, inquit, sacris con-
fessionibus solebat eluere: adeo nullā sepe maculā, vt ab
Antonio Francisco, qui eius Confessiones audire con-
fueuerat, quia nihil erat quod solui possit, sine solenni
absolutione ad sacrum ire perpetrandum iuberetur.
Quamquam id quoque antequam sacris initiare-
tur, vsu venisse confitendi Campiano, vt sine sacrā
absolutione, eandem ob causam dimitteretur, idem
Lancicij Opusc. Tom. 2.*

Antonius Franciscus non semel testatus est.

De S. Francisco Xauerio maius, quippiam
constat, ex testimonio eius Confessarij, quod ad
probendam vitā eius sanctimoniam, adferunt
Auditores Rotē, in Relatione ab eis facta Sum-
mo Pontifici pro Canonizatione illius. Cum, in-
quiunt, quondam Xauerius ibi ageret hyemem, con-
fessum fuisse sepius, apud Vicarium S. Thoma, qui iure-
iurando affirmauerat, in huiusmodi confessionibus nul-
lum se inuenisse peccatum veniale, quo Deus offendi po-
tuisset. De nostro B. Stanislao Kostka, P. Alpho-
nus Ruiz, cui ille totius vitā peccata in Confes-
sione detexerat, post illius mortem publicē te-
stis est, eum totā vitā suā (quae fuit 19. annorū)
nullum mortale peccatum commississe, & venialia val-
de pauca. De B. Aloyfio Gonzaga P. Ferdinandus
Paternd testatus est, dum eius Confessarij ef-
fret in curia Regis Hispaniarum existentis ad-
huc in statu saeculari per 5. vel 6. annos, quibus eius
confessiones excipiebat ad annum etatis 14. se sepe nu-
mero, nec materiam in eo absolutionis inuenisse, idq;
non ex defectu iudicij & solertia accidisse, quia etiam
ab eā etate elucebat in illo prudentia & maturitas se-
mitū in moribus.

Si ergo B. Aloyfius in eā etate, adhuc saecula-
ris, in aula Regis Hispaniae, adeo abstinit diu
à venialibus, quanto magis postea acquisito
maiore Dei lumine, & Diuinā gratiā abundan-
tia in vita Religiosa? Atque ita P. Hieronymus
Platus ob libros editos notus, perspecta do-
ctrinae & probitatis vir, scripto testatus est: *Se
eius generalem confessionem in Societate sex mensium
audisse, & non reperisse in eo materiam capacem abso-
lutionis, neque de peccatis venialibus. Quae duorum
Confessariorum testimonia tanquam certa &
fide dignissima, adduxerunt ad comprobendam
sanctitatem B. Aloyfij, Rotē Auditores in Rela-
tione, pro eius Canonizatione facta Paulo V.
Pontifici Maximo, titulo: Quod innocens Ado-
lescens, habuerit omnes virtutes. Et §. Quod
autem immaculatus Adolescens.*

Quod confirmari potest praeter experientia
multorum seruorum Dei, accurate vitā perfe-
ctioni studentium, testimonio iurato P. Anni-
balis Vitalis, qui in Processu Lecienfi facto au-
thoritate Sedis Apostolicae pro Canonizatione
P. Bernardini Realini, testis tertius ad vigesimū
articulum ita respondit: *In quindeci anni, in circa,
che esso se confessato, in questi vltimi della vita, continua-
mente con me, non ho potuto trouar in lui, ne nemo vn
peccato veniale voluntario.*

De eodem P. Realino in eius vita à P. Anto-
nio Beaillo Italicē conscripta legi alterum eius
Confessarium P. Natalem Caputum, Professorem
Theologiae, testatum esse, *Se per octo men-
ses, quibus Confessiones P. Realini audiuit, nunquam se
inuenisse in eo materiam absolutionis. Vt ergo solui
posset, aliquod ex saeculari vitā antea factā, peccatum
confitebatur.*

De Cardinali Bellarmino scribit Fuligattus
S 2 in

264.
par. 2. de
charit. in
Deum §. a.

265.

266.
Process.
Canoniz.

267.

268.

cap. 34.

in eius vita, eum interdum per octo dies non invenisse vnum peccatum, quod esset materia absolutionis. Et tamen Bellarminum scimus fuisse scrupulosissimum, quales, ut ait S. Gregorius, solent ibi culpam agnoscere vbi culpa non est.

269.
l. 12. Reg.
c. 31. Resp.

Noster quoque Frater Alphonsus Rodriguez, etsi per 40. circiter annos Ianitoris officium obierit: ordinariè in confessionibus non adferebat materiam absolutionis.

Iosephus Soria è Societate Iesu qui familiariter versatus est cum P. Realino per annos 22. & fuit eius cubicularius per annos 5. testis 18. in Processu Licenti super 8. articulo iuratus deposuit: P. Bernardinum fuisse tam magna sanctitate praditum, & vita adè pura, ut nemo quod sciam aduerit vngquam ab eo ne minimum quidem peccatum veniale fuisse commissum, multò minus mortale.

270.

De P. Ludouico de Ponte in concione funebri impressa Valisoleri anno 1624. legi, dictum à P. Michaele de sancto Romano Præposito nostræ Domus Professæ, P. Ludouicum conseruasse gratiam baptismalem totâ vitâ, & inter quinquaginta quatuor peccata, quæ post eius mortem scripta ab eo olim, inuenta sunt à curioso quodam, nullum fuisse, quod ipse audeat asserere attigisse culpam saltem peccati venialis.

271.
l. 6. c. 11.

Secundò probatur, hæc doctrina ex Concilio Tridentino, vbi disserens de peccatis iustorum ait: Licet iusti in venialia peccata quandoq; cadunt, non propterea desinunt esse iusti: Vbi particula, quandoq;, indicat, non sæpè, sed rarò id contingere iis, qui sibi attendunt & gratiæ Dei cooperantur.

cap. 14.

Simili loquendi formulâ vsus est Angelus in sermone, quem suo ore dictauit S. Brigitte: Quis, inquit, mirari debet, quòd Deus hanc Virginem (scilicet Mariam) super omnes maxime dilexerit, cum ipsa solâ exceptâ, neminem à viro & muliere generari prauit cuius animus (alias voluntas) ad mortale seu veniale peccatum interdum non fieret inclinabilis. Quod autem interdum accidit, non sæpè accidit.

272.
To. 1. Ep.
Pont. par.
2. pag. 352.
Rom. edit.

Tertiò probatur, hæc doctrina testimoniis Patrum. S. Gelasius primus, in disputatione contra Pelagium, dicentem sine gratiâ posse hominem toto vitæ tempore abstinere à peccatis venialibus. Postquam docuisset id viribus naturæ fieri non posse, subdit: Sin verò quispiam non possibilitate facultatis humana, sed per Diuinam gratiam hoc asserat in hac vitâ quibuslibet sanctis, posse conferri, bene quidem facit, nam Dei dono cuncta possibilia sunt, talia confidenter opinari & sperare fideliter. Si ergo totâ vitâ quis potest ab omnibus abstinere peccatis, beneficio diuinæ gratiæ, multò magis, per longum, etsi non totum, vitæ tempus.

Et cum dixisset, non decere impugnare facile, si quis dicere, aliquos tales exstitisse subdit: Sanctos nonnullos copiosiore Dei munere, vel rariùs omnino, vel minimis, humana conditionis passionibus

impetitos esse: & affluentiore Dei gratiâ, mortalitatis vitia facile superasse, ita tamen, ut solus agni sit proprium, nullum prorsus habuisse peccatum. Et quamuis postea, multis Scripturæ testimoniis probet omnes esse peccatis obnoxios, id non idè facit, quasi neget diu aliquos posse abstinere à peccatis per auxilia gratiæ, sed ut Pelagianorum errorem demoliat, asserentium, omnis esse posse atque debere prorsus ab omni peccato liberis. Ideoque tandem subdit: Vnos in magna continentia proposito constitutos, siue minus siue amplius, à vitis infestari, prout quisque gratiâ Diuinâ inspirante profecerit. Cum autem multos in Ecclesiâ Dei proficere valde, certum sit, multos quoque reperiri, qui raro in peccata venialia labantur, dubitari non debet. Eadem veritas colligitur ex S. Augustino, qui ait: Qui dicunt esse posse hominem in hac vitâ sine peccato, non est eis continuo incantâ temeritate obstendendum. Si enim posse negauerimus, & hominis libero arbitrio, qui hoc volendo appetit, & Dei virtuti ac misericordiæ, qui hoc aliquid efficit, derogabimus. Quibus locis videtur Augustinus loqui, de abstinencia à venialibus, per totam vitam, quare multò magis de abstinencia per longiusculam vitæ partem, id sentit, quia hoc facilius est, & non tam specialis gratiæ auxilio eget. Et libr. de Spir. & lit. à principio & cap. 2. dicit: Si quis de aliquo sancto assernet, nunquam peccasse, non propriis viribus sed gratiâ & dono Dei, non multum cum eo esse contendendum, sed potius si id sufficienter ostendat, illi esse gratulandum. Cum autem certissimis testimoniis, supra ostensum sit, aliquos diu sine venialibus vitæ peccatis, & rarò in ea lapsos esse, id quoque alios posse assequi similibus diuinæ gratiæ specialis auxiliis fretos, dubitandum non est. Idem libr. de perfectione iustitiæ ferè toto, soluens argumenta, Cælestij Pelagiani nomine sibi à Cœpiscopis Eutropio & Paulo proposita, quibus Pelagiani conabantur euincere, quod homo viribus naturæ, sine gratiâ per Christi merita collatâ, possit prorsus totâ vitâ viuere sine peccato. Non negat id posse fieri, sed non nisi per gratiâ Dei, non verò viribus naturæ. Quod ut clarius appareat, adferam hic præcipua argumenta Pelagianorum in illo libro, seu exempla, ab Augustino relata & ab eodem soluta.

Ante omnia, inquit, (scilicet Pelagianus) interrogandus qui negat hominem sine peccato esse posse, quid sit quodcumq; peccatum, quod vitari potest, aut quod vitari non potest. Si quod vitari non potest, peccatum non est: si quod vitari potest, ergo homo potest esse sine peccato quod vitari potest. Nulla enim ratio vel iustitia patitur saltem, dici peccatum, quod vitari nullo modo potest.

Ad hoc S. Augustinus sic respondet. Respondemus, vitari posse peccatum, si natura vitata sanetur gratiâ Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. In tantum enim sana non est, quantum id quod

facit.

faciendum est, aut cecitate non videt, aut infirmitate non implet. dum caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, vt non ea quæ vult homo faciat. Hæc Augustinus.

Quocirca si iudicio Augustini potest homo totâ vitâ (vti putabat Pelagius) viuere sine peccato, per Christi gratiam, multò magis non totâ vitâ, sed diu, rarò peccando, viuere potest.

Deinde aliud Pelagianorum argumentum in medium adfert tale: Iterum querendum est, quid sit peccatum, naturale an accidens? Si naturale est, peccatum non est: si autem accidens est, & recedere potest, & quod recedere potest, vitari potest, & quod vitari potest, potest homo sine eo esse quod vitari potest.

Respondetur, inquit Augustinus; Naturale non est peccatum, sed natura præsertim vitiate, vnde facti sumus natura filij iræ: parumq; esse ad non peccandû, voluntatis arbitrium, nisi adiuta sanetur gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.

Iterum ait (Pelagianus) querendum est, vtrumne debeat homo sine peccato esse? Procul dubio debet. Si debet, potest: Si non potest, ergo nec debet. Et, si non debet homo esse sine peccato, debet ergo cum peccato esse, & iam peccatum non erit, si illud haberi debere constituerit.

Respondetur, inquit Augustinus hac similitudine: Cum videmus claudum qui sanari potest, rectè dicimus, debet homo iste esse sine claudicatione, & si debet, potest, nec tamen cum vult continuò potest, sed cum fuerit adhibita curatione sanatus, & medicina adiuerit voluntatem. Hoc fit in interiore homine, quod ad peccatum attinet, tanquam ad eius claudicationem, per eius gratiam, qui venit non vocare iustos sed peccatores, quia non est opus sanis medico, sed malè habentibus.

Iterum ait, (Pelagianus) querendû est, an velit Deus hominem esse sine peccato: Procul dubio vult, & procul dubio potest. Quis enim tam demens est, vt vel dubitet fieri posse quod Deum velle non dubitat?

Respondetur, (inquit S. Augustinus) vult Deus hominem esse sine peccato: sed hoc fit in credentibus & proficientibus renouatione interioris hominis de die in diem, donec fiat perfecta iustitia tanquam sanitas plena. Hæc S. Augustinus.

Ex cuius responso, causam discimus, quæ viros perfectioni seridè incumbentes rarò peccare facit: scilicet, renouationem interioris hominis, quam Christi gratia facit in proficientibus. His enim Deus auxilia frequentiora & maiora suppeditat, quam vulgo communi iustorum, tepidorum præsertim: præterea, extrinsecâ etiam providentiâ Deus præseruat spiritu feruentes, ne occurrant illis obiecta ad peccatum allicientia, vel, si occurrunt, ita eorum mentem & cogitationes pijs rebus occupat, ne ad malas cogitationes delabantur, sine quibus præuis, nemo peccat. Liberi enim arbitrij vsus, incipit à cogitatione repræsentante materiam obiecti.

Lancij Opusc. Tom. 2.

quam sub specie boni reprehensam, voluntas eligit dum peccat.

Iterum ait, (Pelagianus) querendum est, quot modis constet peccatum? Duobus, ni fallor: si aut illa fiant, quæ prohibentur, aut illa non fiant, quæ iubentur. Tam certè omnia illa quæ prohibita sunt, vitari possunt, quam quæ præcepta sunt, perfici. Nam frustra aut prohiberetur aut iuberetur, quod vel caueri vel impleri non possit. Et quomodo negabimus posse esse hominem sine peccato, cum consiteri necesse sit, eum, tam omnia illa quæ retantur posse caueri, quam quæ imperantur efficere?

Ad hoc quoque respondet S. Augustinus, non negans posse nos abstinere à peccato, sed id nos non posse, nisi Deus det, & charitas Dei diffundatur in cordibus nostris, non per nos ipsos, sed per Spiritum S. qui datus est nobis. Hoc autem, inquit, fit de die in diem, in iis, qui volendo, & credendo, & invocando, proficiunt, & præterita obliuiscetes, in ea quæ ante sunt extenduntur. Ad hoc enim lex ista præcipit, vt cum in his implendis homo defecerit, non se extollat superbiâ tumidus, sed ad gratiam confugiat fatigatus.

Deinde cap. 6. ait: Adiuuante gratiâ Dei, negandum non est, posse hominem esse sine peccato.

Et c. 7. Non gratis Christus mortuus est, non igitur potest homo esse sine peccato, etiam si velit, nisi adiuuet gratia Dei, per Iesum Christum Dominum Nostrum, quod vt perficiat, & nunc in proficientibus agitur, & omnimodè implebitur contentione mortis assumpta & charitate, quæ credendo & sperando nutritur, videndo & obtinendo perfectâ.

Idem Augustinus cum alibi ostendisset, neminem esse qui viribus naturæ sine gratiâ Dei viuat sine vilo peccato, & concludens primam quæstionem, asserat tolerandum esse eum, qui diceret præter Christum, alicui quoque per Christi gratiam, concessum esse. Qui nullum omnino haberet peccatum: supra dixerat reperiri, qui per Dei gratiam, se ab eis peccatis abstinerit, quæ crimina vocantur, atque illis peccatis (scilicet venialibus) sine quibus non hic viuatur, mundare operibus misericordiæ, & pijs orationibus non neglexerit: & talem hinc exire sine peccato, quamuis cum hic viuere, habuerit nonnulla peccata. Quo loquendi modo apertè indicat, reperiri tales, qui per Christi gratiam, non multa sed pauca, seu quod idem est, nonnulla committunt peccata, quæ per opera pietatis expiant. Et loquendo de iustis, Quia, inquit, in leuissimis, & aliquando incantis obrepit peccatum, & insiti fuerunt, & sine peccato non fuerunt. Quo loco, aliquando, denotat rarò id contingere nonnullis.

S. Leo Papa: Vt, inquit, virtutis habitaculû nullâ sit contaminatione pollutum, vique regente atque adiuuante Domino omnibus obtinere possibile est: si per ieiunij purificationem, ac per inedia largitatem, studeamus & peccatorum sordibus liberari, & charitatis fructibus esse secundi.

S. Prosper ait, Eos qui sanctè per donû Spiritus S. viuunt.

a. de pecc. m. u. c. 4.

274

l. de nat. & grat. c. 38.

274

275

1. deuit.
cont. c. 6.

viuunt, tamen propter quasdam difficultates, quas tra-
hant, siue scientes, siue nescientes, aliquoties, aut suo
peccato cedunt, aut alieno consentiunt. Ergo S. Prof-
peri iudicio, aliqui non sapè, sed aliquoties pec-
cant.

(Notat Suarez tom. 2. in 3. par. disp. 4. sect. 3.
Patres nomine criminis intelligere peccatum
mortale. Sic S. Augustin. in Enchir. cap. 64. il-
lud accipit & l. de nat. & grat. c. 36. & l. de per-
fect. iust. cap. 12. & 17. & S. Gregor. lib. 21. mor.
cap. 9.)

276.
1. 2. Reuel.
cap. 19.

Et Christus D. dans varia monita S. Brigitte
inter alia ait: *Mali homines inter iustos tolerantur ad
honorum probationem: ex malitia quippe malorum,
probatur honorum constantia, nam in aduersitate o-
stenditur, quantum quisq. patiens est in prosperitate
verò quam quisq. constans est & moderatus. Quia er-
go vitia quandoq. subrepunt iustis, & virtutes frequen-
ter extollunt, idè permittuntur mali viuere cum bonis,
ne boni dissoluantur nimia lætitiâ, vel dormient ace-
diâ, & vi frequenter habeant ad Deum oculos. Aliud
est autem, vt obseruauit Caietanus 22. q. 4. 3.
a. 8. Quandoq. aliud, passim, quod idem est, ac
sapè.*

277.
1. 6. in 1.
Reg. c. 14.
Prou. 14.

Idem deducitur ex S. Gregorio Papa, qui lo-
quens de peccatis iustorum, qui dicuntur *septies
cadere*. Iusti, inquit, permittuntur aliquando *cadere*,
vt semper valeant *fortius stare*. Hi proficèd, etsi verba
Domini quandoq. non implent, à Domino non re-
cedunt, & in modico desipiunt, sed post modicum respici-
unt. Quo loquendi modo, indicat, reperiri ius-
tos, qui non sapè labantur in venialia, sed ali-
quando, quandoq. modicum id est raris, eum enim
sensum in lingua Latina habent hę dictiones, &
tales loquendi formę. Et libr. 3. dialog. de S.
Iaacò, sic scribit: *Qui cum virtute abstinentie, con-
temptu rerum transeuntium, propheta spiritu oratio-
nis intentione, esset incomparabiliter preeditus vnum
erat, quod in eo reprehensibile esse videbatur quod non-
nunquam tanta ei lætitiâ inerat, vt illos tot virtuti-
bus, nisi sciretur esse plenus, nullo modo crederetur.*

278.
1. 1. ped. c. 6.

Idem sentit Clemens Alexandrinus: *In volun-
taria peccata non adeo multa incidere, is maxime cõ-
uenit, qui bene educati sunt. Qui autem non incidit
in multa, raro incidit.*

279.

Et S. Hieronymus: *Et nos, inquit, dicimus posse
hominem non peccare si velit, pro tempore, pro loco, pro
imbecillitate corporeâ, quam diu intentus est animus.
Atqui multi serui Dei feruentes, habent valdè
intentum, & diu, rebus diuinis antum, & ma-
iorem circa se auxiliantis Dei protectionem;
proinde Dei beneficio diu abstinent à peccatis,
qui suę animę serid intendant.*

280.
h. 4. in Pas-
cha.

S. Maximus: *Habent, inquit, merita atates suas,
nam & senectus morum inuenitur in pueris: & inno-
centia infantium reperitur in senibus. Ad innocentiam
verò vitę requiritur, rarus in peccata venialia
lapsus.*

281.
in ca. Luc.

S. Ambrosius explicans illa verba Lucę: *Erāt
incedentes in omnibus mandatis & iustifica-*

tionibus Domini sine quetela: *Quid ad hoc resse-
runt, qui peccatis suis solatia preferentes, sine peccatis
frequentibus hominem putant esse non posse, & videntur
versiculo, quia scriptum est in Iob: Nemo mundus à
sorde, nec si vnus diei vita eius sit in terra. Et infra: si
hoc putant sine peccato esse, nunquam omnimò peccasse,
& ipse consentio. Omnes enim peccauerunt & egent
gloriâ Dei: sin autem eum qui veterem errorem corre-
xerit, & in eam se vita transformauerit qualitatem,
vt temperet à peccato, negent abstineret à delictis, non
possunt in eorum conuenire sententiam: cum legamus
quia sic Dominus dilexit Ecclesiam, vt exhiberet ipsam
sibi gloriosam & non habentem maculam, aut rugam,
aut aliquid eiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata.
Vbi cum dicat se de talibus peccatis loqui, quę
omnes admiserunt, & committunt clarum est,
eum non loqui de mortalibus, quę non omnes
committunt. Esse enim à reatu mortalis culpę ali-
num, conceditur multis, inquit B. Laurentius Iusti-
nians, & patet ex historiis Ecclesiasticis, & Cõ-
fessarij benè sciunt, qui tales multos norunt,
sed de solis venialibus. Sensit ergo posse nos
esse sine frequentibus venialibus: præsertim, c. 1. de pecc.
cum, vt ait S. Augustinus per peccata, S. Scriptu-
ra, intelligit venialia, per crimina mortalia.*

Dices, Pelagium teste S. Augustino, vsum esse
hoc loco S. Ambrosij ad probandam suam hæ-
resim, quę erat: posse ac debere homines omni-
bus peccatis carere totã vitã: proinde hoc S.
Ambrosij loco non benè probari, id, ad quod
probandum adfertur.

Resp. Concedens, nego consequen-
tiam. Primò, quia nos rem diuersam loco citato
S. Ambrosij probamus. Pelagius enim docebat
hominem sine vllis peccatis posse totam vitam
transigere, idque viribus naturę, non auxilijs
gratię fretum. Nos verò id tanquam hæresim
detestamur, sed tantum cum S. Ambrosio dici-
mus, posse esse beneficio Diuinę gratię homi-
nem sine peccatis frequentibus, sine quibus tamen
nullas viuit ita, quin aliquando in ea labatur. Se-
cundò, & Pelagius & alij hæretici solent suas hæ-
reses, etiam Scripturę sententijs male intelle-
ctis & explicatis confirmare, sicut ergo hanc ob
causam non debemus abstineret à producendis
Scripturę S. sententijs in confirmationem sanę
doctrinę ita nec ab his Patrum sententijs citan-
dis abstineret debemus, benè intellectis, & in
vero earum sensu propositis, etsi eas ad suos er-
rores hæretici iniquè detorqueant.

Nec obstat, quod S. Augustinus libr. de gratia
Christi c. 43. & 49. dicat S. Ambrosium asserere,
hominem posse esse sine peccato; id enim non dicit ex
suo sensu, sed refert Pelagium idè laudasse S.
Ambrosium, & dixisse: in eius præcipuè libris Roma-
nam elucere fidem, eumq. inter Latinos, scriptorum
flore quendam emuisse, quia, inquit, videtur Pela-
gius sibi in quodam loco librorum eius, eo teste vti, quo
probat hominem, posse esse sine peccato. Hoc autem S.
Ambrosius non dixit, vti ei affinxit Pelagius, sed
ian-

tantum, posse esse sine frequentibus peccatis per Dei gratiam. Deinde cum ibidem cap. 48. idem repetisset tanquam à Pelagio citatum ex Ambrosio, respondet: *Posse hominem in hac vita esse sine peccato, negandum non est. si hoc velit Deus, apud quem sunt omnia possibilis.* Sed infra c. 49. ait meritò S. Ambrosium docere exponendo Eliaâ Prophetam: *Neminem in hoc mundo esse sine peccato,* quod nos etiam contra Pelagium asserimus, sed hoc Ambrosij dictum est diuersum ab eo quod retulimus, de frequentibus peccatis. Quocirca et si Bellarminus l. i. de amiss. grat. c. 6. §. Obiectio 4. dicat S. Augustinum c. 49. dixisse, correctam esse à S. Ambrosio illam sententiam, non est intelligendum, quòd eam cortexerit de abstinentia possibili à frequentibus peccatis, sed tantum eam, quam habuisse dicebatur à Pelagio, de perfectione iustitia Zachariae & Elisabeth summe atque omni modo perfectae, cui nihil addi iam posset, qualem cap. 48. dixerat, nos in caelo sperare. Quod quidem S. Augustinus conditionatè dixit de S. Ambrosio: *Si ille, inquit, vir sanctus atque humilis Zachariam & Elisabeth summe atque omni modo perfectae iustitia cui nihil addi iam posset, fuisse existimauit. profectò sententiam suam minus excutiendo correxit.*

Atqui in loco S. Ambrosij à me citato, nil tale ab eo dictum est, quocirca non de loco prout à nobis citatus, id S. Augustinus dixit, sed prout erat citatus à Pelagio, de iustitia perfectissima Zachariae & Elisabeth S. Hieronymus dialogi contra Pelagianos.

285. Abbas Pynophilus apud Ioannem Cassianum, loquens de iustis Ordinariis, licet dicat eos singulis diebus in venialia labi, tamen Abbas Theonas disputans de peccatis iustorum, qui etiam sancti viri sunt, adducto testimonio illo vulgato Prover. 24. prout communiter à Concionatoribus citatur: *Septies in die cadit iustus, at in septem lapsuum genera, scilicet cogitationis, ignorantiae, aut obliuionis &c.* Virum sanctum nonnunquam cadare: qui autem cadit nonnunquam, raro cadit, saepe & diu abstinet à casu veniali: idem enim significat nonnunquam, quod, raro.

286. Quod idem Abbas Theonas supra clarius indicauerat: *Nullus, inquit, ita circumspectus in huius mundi potest esse constitutus, vt eum altem rara vel leuia peccatorum tela non seriant:* Agnouit ergo aliquem Dei beneficio, raro labi in leuia peccata.

287. Idem Abbas Theonas expressè impugnans eos, qui dicebant cum Pelagio, hominem posse esse sine peccato, sic eos refutat, vt ostendat id falsum esse: quia nullus est qui non interdum, nõ aliquando, peccet, qui loquendi modi, non frequentia, sed rara denotant peccata aliquorum Sanctorum. *Quod, inquit, tam pertinax Sanctorum studium, quod tam arduum potest esse propositum, cui non aliquando, versutus ille insidiator illudat: Quis ita*

*solitudinis secreta sectatus, vniuersorum mortaliu consortia declinauit, vt nunquam cogitationibus superfluis laberetur. & intuitu rerum, vel occupatione actuum terrenorum, ab illa qua verè sola est, bona Dei contemplatione deciderit: Quis tantum spiritus, vnquam potuit retinere seruiorem, vt non interdum, lubricis cogitationibus, in ipsa quoque orationis conuentione irasclatos, repente de caelestibus ad terrena corruerit: Sen sit ergo, aliquos non saepe, sed, interdum, &c., aliquando, quod idem est, ac raro, peccare: & hoc satis est ad refutandos Pelagij alleclas, qui dicebant, iustos nunquam peccare debere & posse. Quod autem Theonas addit, *sanctos cogitatione quandoq; in peccata labi, verum est, si sermo sit de communi iustorum cursu, fit tamen singulari Dei beneficio, etsi raro, (vti mihi certò compertum est) vt aliqui nunquam villo, merè interno peccato, Diuinam Maiestatem offendant.**

S. Bernardus serm. de cæna Domini: *Qui lotus est, inquit, non indiget nisi vt pedes lauet. Lotus est, qui grauius peccata non habet, cuius caput, id est intentio, & manus, id est operatio & conuersatio munda est. Sed pedes, qui sunt anime affectiones, dum in hoc putuere gradimur, ex toto mundi esse non possunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curiositati, plus quam oportet, cedat animus vel ad horam.* Vbi ponderanda sunt *Primo*, particula *aliquando*, ostendere, raro nonnullos peccare: quòd etiam *aliquando* dicitur contingere, supponit nõ semper nec saepe, sed raro contingere. *Secundo*, S. Bernardus supponit esse homines iustos, qui non peccant intentione, nec operatione, & conuersatione (in quibus tamen omnia ferè iustorum peccata consistunt) quando ergo addit *aliquando*, affectione illos delinquere, idque non saepe, sed *vel ad horam*, manifestè indicat, raro id accidere cautè viuentibus. Et si in vigilia S. Andreae, cum loquens de vulgo, & de modo communi viuendi iustorum imperfectorum, dixisset: *Multa quotidie peccata contrahimus, paulò post subdit: Beati qui solam suam, dico autem gloriam conscientiae suae, solliciti sunt omni tempore conseruare immaculatam, semper splendidam exhibere.* Sed quia pauci sunt, qui sic omni custodia seruent cor suum, pauciores autem (si tamen vel prouiores) qui in omni sanctimoniam conseruent illud, *neesse est frequenti abstinentia maculas deluere subintrantes.* In quibus verbis manifestè docet, reperiri tales iustos, etsi paucos, qui conseruant omni tempore, immaculatam à frequentibus & quotidianis aliorum peccatis conscientiam, & semper splendidam.

His accedit S. Thomas *Perfecti, inquit, vni ex 289. infirmitate carnis incidunt interdum in aliqua peccata venialia.* Vbi vox, *interdum* ostendit, non de frequentibus, sed de raris eum loqui peccatis, à perfectis viris committi solitis: possunt ergo durè ab eis abstinere, si raro in eâ labuntur, seu quod idem est, si interdum labuntur.

Et explicando modum viuendi perfectorum, clarè indicat eos ita viuere, vt raro peccent. Sic aut 6. in enim corp.

enim ait: Ad perfectos pertinere ea qua agunt, secundum regulam rationis ordinare, secundum illud: omnia honeste & secundum ordinem fiant in vobis. Et precipue hanc cautelam adhibent in his, in quibus non solum ipsi offenderent, sed etiam aliis offensionem pararent. Et siquidem in eorum manifestis dictis, factis, ali-quid ab hac moderatione desit, hoc prouenit ex infirmitate humana, secundum quam a perfectione deficiunt, non tamen in tantum deficiunt, ut multum ab ordine rationis recedatur, sed modicum & leuiter, quod non est tam magnum, ut ex hac ratione possit ab alio sumi peccandi occasio.

291. Et ad 3. respondens ad Obiectionem, qua probatur scandalum actuum reperiri in uiris perfectis, quod S. Thomas ibidem negat reperiri, sicut nec scandalum passiuum, ait, quod peccata venialia perfectorum, precipue consistunt in subitibus moribus occultis; si qua uero etiam in exterioribus dictis uel factis, peccata venialia committant, tam leuia sunt, ut de se scandalizandi uirtutem non habeant. Qui modi loquendi, non possent consistere, si perfecti peccarent saepe uenialiter, frequentia enim uenialia & uitam ualde tepidam peccantium demonstrant, & scandalum actiuum praebent imperfectis & tyronibus, & uiros perfectionis ualde studiosos offendunt & contristant, uti & Superiores suos.

292. Quocirca inter priuilegia ualde singularia reponendus est, rarus per longum tempus in peccata uenialia, & quidem indeliberata lapsus, quandoque per surreptionem, ex humanae mentis infirmitate & huius uitae conditione contingens. Hoc uidetur asserere S. Macarius Aegyptius ab Ecclesia in Romano Martyrologio & a Baronio in notis ad illud Laudatus, qui cum docuisset, bellum gerere cum mente nostra, neque consentire neque componere cum cogitationibus prauis, & in nostra potestate esse (non sine tamen auxiliis Diuinae gratiae) certare, resistere, vulnerare, cadere (scilicet inimicum diabolium) non posse tamen hominem facultate propria (scilicet cum ordinatis Dei auxiliis) peccatum radicis euellere & extirpare, sed hoc soli Deo conuenire, & ad solam diuinam potentiam pertinere. Tandem post multas luctas & certamina, quod Dei potentia concedat aliquibus, subdit: Quemadmodum si domum, tuam latro accesserit, tibi molestus esse non desinet, nec sine te securus agere, tu uero illi resistere incipies, & cades atque caderis: ita debet animare: sistere, repugnare atque occurrere: quod superest, uoluntas illa repugnans, & labore gemens & molesta superior euadere incipit, cadit, & resurgit. Denique peccatum, decem aut uiginti conflictibus denegat animam, superat ac prostermit, anima uero successu temporis ad semel peruenit, ut vincat peccatum. Iterum illa si sustinuerit, nec se remisit, paulatim superior esse incipit, & discernere, palmam denique reportare contra peccatum. Sed in iis strictè aduertantur, tam diu peccatum euerit hominem, donec euaserit in uirum perfectum, in mensuram asatis, & sum perfectè uincet mortem.

Quo in loco duo notanda sunt. Primum, S. Macarium non loqui de uictoria tantum peccatorum mortalium, ab his enim multos Sanctos ne semel quidem uictos esse certissimum est, uic constat ex Bulla Canonizationis de S. Dominico, & S. Petro Martyre. S. Macarius autem ait, saepe per peccata quemuis nondum perfectum a daemone uinci, ergo manifestum est, eum loqui de uenialibus. Secundum, notandum est, eum non agere eo loco de certâ specie peccatorum tantum, sed expressè ait esse infinitas species à quibus cauendum est, cum ergo de his asserat solius Dei potentiam acquiri extirpationem eorum, & uictoriam de illis, de omnibus speciebus peccatorum uenialium id asseruit, & non tantum de paucis. Non obstat autem uictoria de peccatis, rarus in aliqua lapsus, à quo Christo & B. Virgine exceptis, nullos omnino fuit immunis, quia ut est regula iuris, parum pro nihilo reputatur, & una hirundo non facit uer.

Tandem ne quis desperet se id posse assequi, ed quod aduersarius daemone, uideatur esse in pugnando potentior nostra anima, subicit contrarium: Mens, inquit, ut saepenumero diximus, aduersaria est, paremque tum potentiam aduersus peccatum qua contradicere possit & resistere cogitationibus. Quod si dicas, fortiores esse potentiam aduersarii, & uirum, homini planè dominari, Deum confituis iniustum &c. Proinde nos asserimus mentem aduersario esse facultate parem sed beneficio diuinae gratiae. Tandem modum tradit profsequendi hanc de peccato uictoriam. Itaque, anima, qua summo studio implorauerit auxilium Diuinum, consequatur illud, non sine remuneratione, dignaque, habebitur, qua liberationem mereatur. Certamen enim & lucta inter aequales consistit.

Idem hom. 4. sic loquitur hoc ipsam confirmans: Anima qua ob summum desiderium & expectationem fidem atque dilectionem, digna fuerit habitata, qua recipiat illam supernam uirtutem (nempe caelestem spiritus dilectionem), & qua caelestem ignem immortalis uitae fuerit adepta, ab omni dilectione huius mundi reuera soluitur, & ab omni laqueo nequitiæ liberatur. Quemadmodum enim ferro, plumbo, auro, uel argento in ignem coniectis, resolutur eorum dura natura, & in molliorem mutatur, quantosq; diuini igne permanserit, tantò magis soluitur & mutatur à sua naturali duritie, per uirtutem ignis calidam, sic & anima qua mundo abrenunciauerit, solum Dominum desiderans, omni animi peruestigatione, studio atque contentione, & ex fide ac spe sua, expectationem indeficientem in illum contulerit, illum ignem caelestem, diuini atque spiritualis amoris consecuta, tum uerè à mundo exolutur, & ab omni uitio affectionum liberatur, & cuncta à se repellit, procul mutato naturali ipsius habitu atque peccati duritie, reliqua omnia pro superfluis habens, in solo Sponso caelesti, quem recipit quiescens, per ardentem & inenarrabilem ipsius dilectionem.

Dico octauo, posse iustos, cum speciali ualde Diuina

CAPVT SECVNDVM.

Per diligentem custodiam sensuum & potentiarum internarum nostrarum, homines Deus preseruat à frequenti in peccata venialia lapsu.

PRimo, ex parte nostra, conducit ad hoc diligens custodia sensuum, & potentiarum nostrarum, ne occasionibus extrinsecis & tentationibus intrinsecis cedant. Pulchrè hoc explicat S. Macarius senior exemplo incedentis per loca nemorosa spinis & luto plena, ubi reuerberet ignis; gladius, sint affixi, precipitia & aqua non pauca, quae loca si quis acris & diligens, habens oculum pro duce transgrediatur ex omni parte continens vestem suam, ne inter nemora & spinas discerpatur aut luto maculetur, aut discindatur à gladius, ne per precipitia dilabatur, aut demergatur aquis, ab oculo rectè ducatur, sibi diligenter attendens, se ipsum conseruat illasiam & vestimentum suum, non vsium, neque fractum; secus si piger, remissus, socors tardus & ignauus, per talia loca gradiatur, vestis eius hinc & inde desluens, in nemora & spinas delapsa dissipatur, aut ab igne exurit, quia non vndiq, viriliter eam tenet, aut ab affixis ensibus scinditur, vel polluitur luto, & citissime perdit praeclarum illud & nouum vestimentum, propter negligentiam, ignauiam & incuriam suam. Imò etiam, nisi rectè & diligenter oculum adhibeat, etiam ipse in vallem precipitabitur, aut aquis submergetur. Ad eundem ferè modum anima qua corpus gestat veluti quoddam praeclarum vestimentum, praedita facultate discernendi dirigente totam animam cum corpore transeuntem, per nemora & spinas vitæ, per lutum, ignem & precipitia, hoc est, desideria & voluptates, & reliqua huius seculi absurda; ex omni parte debet cum sobrietate, zohore, studio & diligentia, coercere & conseruare se ipsam, corporeumq, indumentum, ne dissipetur ab huius mundi memoribus & spinis sollicitudinum, negligentiarum, & distractionum terrenarum, aut ab igne concupiscentiae exuratur, ea inquam veluti induta, oculum auertit ne praua videat, similiter & aurem subducit, ne distractiones audiat, & linguam, ne vana loquatur; manus & pedes ab omnibus prauis operationibus. Auertit quoque se ipsam anima ab occupationibus malis, conseruans cor ne cogitationes, per mundum volentur, hocq, modo summo cum labore ac studio cobibens vndiq, diligenter membra corporis, à vitis minime dissipatum, non adustum, neque luto maculatum conseruat praeclarum corporeum indumentum. Ipsa deniq, per voluntatem illam cognoscendi intelligendi & discernendi peritiam, ac vt plene dicam, per virtutem Domini conseruabitur, quæ se ipsam pro viribus coercet, & ab omni desiderio mundano reuocat; & sic à Domino capit auxilium vt verè custodiatur à predictis malis. Vbi enim Dominus conspexerit quendam strenuè declinantem voluptates vitæ atque distractiones, sollicitudines crassas, laqueosq, terrenos, & occupationes cogitationum

296.

h. 4. to. 4.
Bib. SS. PP.

Diuinæ gratiæ auxilio, totà vità suà semper à certis & determinatis peccatis venialibus abstinere, ita vt ne semel quidem in ea labantur.

De S. Thoma Aquinate scribit noster P. Alvarez del Paz: Memoria proditum esse, eum nunquam suam puram animam inanis gloriæ leuis peccato inesse. Et tamen difficillimum est, ab inani gloria esse immunem. Vnde S. Ambrosius ait: Frequenter vanitatum effusione mentem occupari: & quidem tam validè occupat, vt dicat S. Bernardus: Esse in peccato primam, & in conspectu postremam. Quod etiam Cassianus affirmat.

Hinc apud Cassianum Abbas Theonas, inter genera peccatorum, in quæ etiam Sancti labuntur, ponit: Subtili canodoxie titillatione pulsari. Si ergo per Christi gratiam potest quis totà vità à vanitatis & superbiæ maculâ adedè expugnati diffideli, esse immunis; multò magis ab aliis non ita diffidilibus peccatis.

De Theona & Beone Abbatibus scribit Marialis abstinuisse mendacio. De S. Chryostomo in Prato spiritali scribit Sophronius, eum post Baptismum, nunquam iurasse, vel quenquam iurate compulisse, nunquam esse mentitum, nõ dixisse scurrilia, iocos non admisisse. Et Cardinalis Bellarminus nostro Præposito Generali P. Mutio Vitellesco dixit, vt scribit Paligattus in illius vita, se ne in pueritia quidem vnquam esse mentitum, & totà vità. Quod etiam de P. Gonzalo Sylueria scribit Nicolaus Godignus, eius Pueritiam describens. Tam enim tunc, doctore Numine cognoscebat vitis & abiecti animi esse, quacunq, de causa falsa pueris diceret, cumq, mentiri per se turpe sit, tum verò nobili viro, cuius magnum ornamentum, simplex veritatis assertio est, multò esse turpissimum. De Epaminonda quoque & Sacerdote Aegypto quoddam scribitur nunquam fuisse mentitum. Nam etiam ethnicos Deus iuuabat suæ gratiæ auxiliis. Abbatem Hor nullum verbum otiosum dixisse, nulli maledixisse, nunquam citra necessitatem locutum susse scribit Palladius in historia Lausiaca. Idem ibidem scribit, Abbatem Pambo sub mortem dixisse, nunquam sibi verbum ex ore penitentium excidisse. De eodem Gonzalo Sylueria idem loco supra citato scribit; in tota pueritia eam seruasse animi moderationem, vt quæ est in magnis viris perrarum, neminem vnquam, neque ex suis, neque ex alienis re aut verbo vel leuiter offenderit. Quod si talis in pueritia fuit, quandò magis in maturâ annis & pietatis studiis virtute. Et tamen his abstinere linguæ vitis, spectato ordinario hominum cursu, difficile & veluti impossibile videtur. Hinc S. Iacobus Apostolus ait: Linguam nullus hominum domare potest. Et S. Gregorius: Quis, inquit, inueniri potest, qui quamlibet perfectus sit, de otioso tamen sermone non peccet. Si ergo hæc peccata possunt Christi gratiæ vitari, vera est nostra conclusio, etiam de aliis.

tionum variarum . prabet illi auxilium peculiare gratie . animamq; illam . qua presens seculum nequam . viriliter transmeat . conseruat illasam .

Huius diligentie ex parte nostra adhibende preclarum exhibuit exemplum N.S.P. Ignatius . quia vti scribit Maffei in eius vita: Erat in perpetua quadam vigilia . contra omnes rerum mortalium illecebras . & otiosam mentis euagationem . Hoc & alij Sancti in more habuerunt . Nam vt ait S. Chryostomus: Huiusmodi sunt Sanctorum anima . priusquam ad peccatum perueiant . refranantur . eo quod sobria sint . (scilicet . quoad vsum immoderatum creaturarum) semperq; vigilent . Vigilandum est autem tum contra vitia illa . quibus maxime obnoxij sumus . tum contra daemones . qui intrinsecus per passionem motus . & extrinsecus per varia sensuum obiecta nos inuadunt .

l. 3. cap. 1.

h. 1. de Saul & Dauid.

297. l. 3. de ira cap. 10.

ser. 116.

Agnouit hoc & Seneca: Videamus . inquit . quid sit quod nos maxime concitet . Alium verborum . alium rerum contumelia mouent . Hic vult nobilitati sua . hic forma sua parci . Ille elegantissimus haberi cupit . ille doctissimus: Hic superbia impatiens est . hic contumacia: Ille seruos non putat dignos quibus irascatur . hic intra domum sauuus est . foris mitis . Ille rogari . iniuriam iudicat . hic non rogari contumeliam . Non omnes ab eadem parte feriuntur . Scire itaque oportet . quid in te imbecillum sit . vt id maxime protegas . Hoc ipsum inculcat S. Gregorius Papa l. 5. mor. c. 31.

Et S. Theodorus Studita milites hac in re imitari iubet . Expedis . inquit . constituta habere . qua formides . ante terrorem . vt egregie bello commisso prodeamus in aciem . Facilis est enim animus vinci . imparatus . qui haud prociuctus derepente ineat certamen . Quod ipsum & N.S.P. Ignatius suadebat . precipue iracundiae obnoxius l. 3. c. 1. Maff.

Sed . etsi nullis essemus ex natura deprauatae vitio obnoxij peccatis . solus nosse hostis diabolus magnam exigit a nobis vigilantiam & nostri custodiam . Scitis . inquit S. Chryostomus . quia hostem habemus perpetuum & foederis nescium . Vnde nobis magna vigilantia opus est . ita vt eius fraudes vincere . & superiores eius telis constitui possimus . Neque enim vi sua & necessitate nos vincit . sed deceptione sola . Non autem decipiemur . si parum esse vigiles voluerimus . & nosmetipsos attenderimus . non quod nobis tanta sit potestas . sed quia tunc superna gratia nobis affulget . Nam si quod nostrum est . fecerimus . sequentur & omnia qua Domini sunt .

h. 60. in Gen.

l. 3. cap. 1.

Ad hanc vigilantiam spectat . intenta custodia sensuum . quam ibidem in S.P.N. Ignatio Maffei commendat . Hinc fiebat . vt quemadmodum ibidem de eo scribit . Non minus accurate animum ab omni labe tuebatur . quam qui pretiosis ornati vestibus viae lutulentae coguntur incedere .

298.

hom. 8.

Secundum medium ex parte nostra est . frequens & perpetua imploratio Diuini auxilij ad fugam peccatorum . & praeseruationem ab iis . necessarij . Nam vt ait idem S. Macarius ibidem . Si Dominus cum inter homines versaretur bonitate sua cecos . fecit videre . curauit paralyticos . morbo omnes sanauit .

quand magis animam ad ipsum conuersam . atque ab eo misericordiam implorantem diriger . & ad latam affectionum vacuitatem . statumq; . omnis virtutis & mentis renouationem reducet sanitate reddita . & celerius ac promptius anima immortalis atque incorruptibili . quod corpori mortali concederet liberationem ab omni vitio . vitijsq; affectionibus . vel medicam expurgationem . is qui nos admonuit . sine pudore assidue & impetune ab ipso postulare debent donum .

Et ita S. Ephraem scribit de S. Abraham Eremita cum ei daemon in habitu adolescentis apparuisset . inter alia id exprobrasse demoni . quod beneficio gratiae Christi . vna diligentem Deum oratio sic te perficitur & deturbat . quae admodum puluis a vento insectatus dispergitur . Hoc eo dicens . confestim ille euasit .

Scribit . Rufinus l. 3. de Vit. Patr. n. 208 . dicere solitum Abbatem Ioannem : similem debere esse monachum homini sedenti sub arbore . qui respiciens se . raras diuersas & serpentes venientes ad se . cum non potuerit eis resistere . ascendit in arborem vt euadat . Ita & monachus sedeat in cella sua . & respiciens prauas cogitationes venientes super se . & cum non potuerit eis resistere . confugas per orationem ad Dominum & saluabitur . Idem dicebat : similem debere esse monachum homini habenti ignem a sinistra . & a dextra aquam . quoties enim succensus fuerit ignis . tollit de aqua . & extinguit illum . Sic oportet & monachum facere omni hora . vt quando cuiusque cogitatio turpis fuerit ab inimico . tunc aquam orationis effundat . & extinguat illam .

Et lib. sexto de Vitae Patrum num. 20. Cum quidam frater interrogasset abbatem Isidorum . Scythinensem de cogitatu fornicationis . respondit ei senex . Quod quidem veniat cogitatio fornicationis . animum conturbans & occupans . sed actum implere non praualens . neque proficiens . sed tantum impedit ad virtutem . sobrius autem vir a se eam discutens ad orationem statim conuertitur .

CAPVT TERTIVM.

Frequens imploratio diuini auxilij ad praeseruationem a peccatis necessarij . conducit ad vitanda frequentia peccata venialia .

Quocirca dixit S. Chryostomus . Impossibile hominem congruo precantem studio (& vt ait h. 7. de Anna) hominem qua decet alacritate precantem . & assidue Deum orantem . Deoq; continue supplicantem . vnquam peccare . vnquam in peccatum incidere . Id qua ratione fiat . inquit S. Chryostomus . iam dicturus sum . Qui montem suam accendit . & animam erexit . tanquam ad caelestia migraturam . atque ita Dominum suum inuocauit . peccatisq; in memoriam reductis . de eorum remissione collocutus est . obsecrans . vt placatus ac propitius sibi esse dignetur . is post tales orationes . omnem praesentis vitae curam abiicit .

gitur, ac supra omnes humanas affectiones extollitur: & sue inimicum post precationem viderit, iam non tanquam inimicum aspiciet: siue mulierem formosam, inuolutus ab eius aspectu permanebit, durante adhuc igniculo per precationem intus accenso, & omnem absurdam cogitationem à se propellente. Sed quoniam homines cum simus, facile ad segnitiam relabimur, exalta una alterane aut tertià post precationem hora, ubi senserit pristinum illum seruiorem paulatim frigescere, recurro quanto ius ad preces, frigescentemq; memem rursum accende. Id si per totam diem feceris, per intervalla crebris precationibus te ipsum accendens, non dabis occasionem diabolo, aut vllum ad tuas cogitationes adiuum. Et quemadmodum in apparando prandio, quoties calido potu opus est, si aqua parum caleat, ad focum adnotam eam calefacimus, ita & hic faciendum est, & os nostrum ad precationes quasi ad prunas adnotandum, ut hoc pacto mens ad pietatem rursus accendatur. Amittentur etiam sabrosi camentarios. Hi enim quoties lateritius paries exedificandus est, in veteriam cum structura, eum longioris intersulciunt, idque non per longa interstitia, sed per modica, ut còpages laterum tutior sit ob lignorum frequentiam. Idem ipse quoque facito. Et quemadmodum illi astringendo adificia ligna inferunt, ita tu secularibus negociis precationibus crebras interponens, vitam tuam hoc pacto sepius. Quod si feceris etiam si plurime procella ingruans fuerit tentationes, siue inlicita, siue cogitationes molestae, siue quodvis aliud, nihil denicere poterit domum tam crebris precationibus suffultam atque munitam.

Ideo S. Bernardus tradens modum fugiendi peccata grauiora & fœda, dum se ingerunt fœdæ cogitationes, quæ, inquit non sunt tanquam lutum aut limus, sed tanquam immundissimum ac fatidissimum carum, quod nec admittere quidem vlla ratione debemus, sed à longè presentire fetorem, & tota virtute repellere, toto animo propulsare, hoc remediũ & antidotum huic veneno tradit. Conueriti statim ad genitus lacrymis atque suspiriis inuocantes Spiritum, qui adiuuat infirmitatem nostram. Inter tentationes enim maximè opus habemus Diuinæ gratiæ auxiliis, ad peccata libidinis auertenda, iuxta illud Sapientis: Nemo potest esse continentem nisi Deus det. Cum ergo naturæ viribus vince nequeat fœda & grauis tentatio, oratione quaerendum est superorum auxilium. Nam vt ait S. Augustinus, & ex illo Concilium Tridentinum: Admonet nos Deus, facere quod possumus, & petere quod non possumus, & adiuuet vt possumus. Ideo enim uidet quedam qua non possumus, inquit idem alibi: vt sciamus quid ab illo petere debeamus. Petendum est autem magno conatu, Quia vt scripsit S. Innocentius I. Papa ad Concilium Carthaginense: Nisi magnis precibus gratia in nos implorata descēdat, ne quicquam terrena labis & mundani corporis vincere conamur errores, eum pares nos ad resistendum, non liberum arbitrium, sed Dei solum facere possit auxilium. Quoniam verò teste Apostolo Petro, Aduersarius noster tanquam leo rugiens, circuit querens quem deuoret. Et, vt ait S. Leo Papa: Nouit cui adhi-

beat estus cupiditatis, cui illecebras gula ingerat, cui apponat incitamenta luxuria, cui infundat virus inuidia. Nouit quem in amore conturbet, quem gaudio salutat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat. Omnium discuti consuetudinem, ventilat curas, scrutatur affectus, & ibi causas quarit nocendi, ubi quemq; viderit studiosius occupari. Et vt decipiat, est semper insomnis, vt scribit S. Ildorus Pelusiota, frequenti l. 2. c. p. 164. & seruenti oratione muniendus est animus, ne ab eo per peccata suggesta vincatur. Merito itaque S. Zosimus Papa, S. Innocentij successor, in epistola, cuius meminit Cælestinus Papa in epistola ad Gallos: Quod, inquit, tempus interuenit, quo eius non egemus auxilio: In omnibus igitur actionibus, causis, cogitationibus, motibus, adiutor & protector orandus est. Superbum est enim, vt quidquam sibi humana natura præsumat, clamante apostolo: Non est nobis collocatio aduersus carnem & sanguinem, sed contra Principes & potestates &c. Sed ex oratione vincuntur. Quia vt nos animat S. Cyprianus: Quicquid superplexer cum timore & honore Dei petitur, ipsius pietate præstatur.

CAPVT QVARTVM.

Fugaverum mundanarum, & Studium Deo seruiendi, ac desiderium proficiendi in virtutibus, & nouissimorum memoria, iuuat ne in frequentia peccata labamur.

Tertium medium proponit idem S. Macarius ibidem, fugam rerum mundanarum, & perpetuam quodammodo Deo adhesionem per studia virtutum. Anima, inquit, Dei auxilio digna censetur, quod reliqua omnia pro nihilo ducit, & in nullâ re huius mundi requiescit, expectans donec requiescat & letetur in fruitione benignitatis diuinæ: atque hoc modo, beneficio eius fidei donum caeleste consecuta, suum omne desiderium per gratiam in spe indubitata collocat, sollicita, vt reliquo vitæ tempore congruè & conuenienter Spiritui Sancto inseruiat, quotidie promouens quod bonum est, in via iustitiæ perdurat, ad finem vsque firma permanens, nullo modo propendet in vitia, & nullatenus gratiam contristans, salutem æternam meretur cum omnibus Sanctis: vt pote que veluti illorum iam socia & comes, eorum imitatione conuersatur in mundo. Et alio in loco: Pergrata est anima, qua tota penitus se ipsam Domino dedicauit, & illi soli adheret, ambulans in eius præceptis sine vlla obliuione, & aduentem ac obumbrantem Spiritum Christi honore digno prosequendo, meruit cum ipso in vnum spiritum & vnâ massam euadere: sicut ait Apostolus: Qui adheret Domino vnus spiritus est. Si quis autem se ipsum dedat curis, vel ambitionibus, aut dignitatibus humanisq; honores curet, & hæc inquirat, animaq; eius cogitationibus terrenis permisceatur & confundatur, aut alicui rei ad hoc saculum pertinenti sit deuinctus, desideretq; huiusmodi anima transiliis,

silire vitare, atque expellere affectionum tenebras, in quibus detinetur à potestatibus iniquis, minime potest. Proptereaq; diligit & facit voluntatem tenebrarum, neque perfecto studio prosequitur studia nequitiæ.

Pulchrè hoc illustrat S. Chrysostomus: *De mon de loco inferiore nobis insert bellum, quia à rebus inferioribus, ut à voluptatibus à diuitiis, & presentibus his vita bonis nos impugnat: verum si quem viderit subno- lantem ad celum. & superiora tenentem, primum ne- que hunc subsequi sursum versus saliendo poterit. dein- de si id facere fuerit enisus, celerrimè casurus est: caret enim pedibus, caret alis, humi reptat, terrenis in rebus versatur: in quibus si nihil tibi erit cum eo commune, erit sane labore vacuus: nec enim ille nouit in aperto vel in faciem pugnare, neque secus atque anguis latitans, diuitiarum se lacebris occultit. Et hom. 15. ad pop- ponderans illud Eccl. 9. Agnosce quod in me- dio laqueorum transis: Undiq; cum diligentia per- scrutemur, undiq; laquei, ne deorsum ergo volumus, sed superiora queramus. Etenim volatilia donec altum ac- rem secant, non facile capiuntur, ita tu donec ad Su- periora respexeris nec laqueo, nec vllis facile capieris insidias. Venator est diabolus. Fias igitur ipsius Instris sublimior, in altum ascendens, non amplius vllam re- rum admirere humanarum. Vide reliqua col. 4. Hoc ipsum scriptum reliquit S. Teresa in lib. Foundationum c. 4. Impossibile mihi, inquit, videtur, vt qui veram abnegationem omnium creaturarum ha- bent, Dominum offendant, cum omnia eorum opera & verba, ab illo ne vel minimùm discedant: vnde etiam Maiestas ipsius, ab iis se subtrahere nolle vi- detur.*

304.

Quartum medium recenset, insatiabile deside- rium proficiendi in virtutibus, conuictum cum vili opinione de se ipso; S. Thomas dispu- tant per quæ media Beati in cælo nunquam peccant, sed sunt confirmati in gratiâ, tandem subdit: *Affectus peruenit ad finem, non solum quando finem perfectè possidet (vti Beati) sed etiam quodam- modo, quando ipsum intendit desiderat. Et per hunc mo- dum, aliquo modo in statu vie aliquis potest confirma- ri in bono. Huiusmodi, inquit S. Macarius, anime, merentur ab affectionibus redimi, accipiuntq; perfectâ illuminationem, & participationem Sanctorum arca- ni Spiritus ac mystica Societatis in plenitudine gratiæ. Vacuitas autem ab affectionibus, quæ sunt cau- sa omnium peccatorum, & plenitudo gratiæ, sunt duo sufficientissima præsidia ad rarum in peccatum lapsum. Et tandem subdit: Talem ani- mam considerare sine dubio per gratiam Spiritus se ple- nè liberatam iri à peccato, & tenebris affectionum, vt purificata per Spiritum, & animâ & corpore sanctifi- cata, vas purum euadere mereatur, ad suscipiendam celestem vnitionem, in quo manere dignetur, celestis ac verus Rex Christus. Et tum efficitur digna celesti vita, & inde fit habitaculum purum Spiritus S. Verum vt ad eum vsque gradum perueniat anima, non est prom- tum, neque sine probatione contingit, sed cum labori- bus & certaminibus multis, per longa temporum spa-*

303.
f de laude
Dei co. 5.q. 14. de
vicit. a. 9.
ad 1.

ria & studia, cum probatione & tentationibus variis, spirituale incrementum & promotionem accipit, per- tingendi ad præfatam mensuram euacuationis affe- ctuum, vt ad omnem tentationem quæ à vitiiis sug- geritur, alacriter & viriliter perdurans, summos honores & spiritalia charismata, diuitiasq; celestes consequatur.

Quantum medium tradit Spiritus Sanctus, me- morare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Vnde bene S. Climacus narrat quendam Mo- nachum negligentem, cum fuisset mortuus, & ad vitam rediisset, inclusisse se in cella, & per duodecim annos cum nullo locutum esse: nil præter panem & aquam gustasse: & tantùm ea quæ in excessu viderat cum lachrymis animo volutasse: tandem ante mortem requisitum, dixisse: Nemo, qui se vera mortis memoriam agnouerit, peccare vnquam poterit. Sic Callianus Collas. c. 6. Generale, inquit, vitiorum omnium peremptorium est, vt se de hoc mundo credat quotidie migraturum. Hec enim persuasio vnuerfos concupiscentiarum ac peccatorum omnium comprimet motus. Hinc S. Pa- chomius postquam per Angelos eleuatus à ter- ra Dominum lesum in spinea corona sibi ap- parentem vidisset, reuersus ad se ex rapti, con- uocatis suis discipulis inter alia monita hæc illis dedit: *Ante omnia, præ oculis habeamus vltimum diæ, & momentis singulis æternorum dolorum supplicia formidemus. Nam qui semper hæc cogitat, puritatem mentis obtinet, humilitatem cordis acquirit: vanam gloriam respuit: omni seculari prudentiâ carere con- tendit. Philosophetur ergo, charissimi fratres, anima spiritualis quosidie aduersus crassam carnis sua mat- riam: omniq; circumspectione cum ea taliter agat, qua- tenus ad meliora sibi consentiat. Et cum vespere perue- nitur ad stratum, singulis membris corporis sui dicat: Donec simul sumus, obedite mihi suadenti quæ rella sunt, necumq; Domino cum alacritate seruite. Mem- bus quoque suis dicat: Veniet tempus, quando iactantia vestra cessabit: quando pugillus administrator iracu- dia non erit, quando palma, quæ ad rapinas extensa sunt, conquiscent. Pedibus dicat: Erit quando ad im- quitatem non valebitis profus excurrere, quando pra- uitatis itinera non poteritis intrare. Cuncta quoque membra sua similiter alloquatur, & dicat eis: Ante- quam mors nos ab inuicem dirimat, & separatio qua per peccatum primi hominis accidit, impleatur: certe- mus fortiter, stemus perseueranter, viriliter dimicemus sine torpore atque pigrîtâ Domino seruamus, vsque dum rursus adueniat, & temporales abstergens sudores nostros, ad immortalia nos regna perducet. Fundite la- chrymas oculis: demonstra caro tuam nobilem seruitu- tem, collabora mecum in precibus, quibus Deo confi- teor: ne, cum requiescere vis atque dormire, perpetua nobis cruciamenta conquiras. Et idè vigila semper in operibus tuis: quia si te sobriè gesseris, bonorum tibi re- tributio copiosa proueniet. Quod si neglexeris, tormen- torum genera miseranda te succident: & tunc audie- tur plularis anima desentis ad corpus: Heu me, quia colligata*

colligata sum tibi, & propter te penam perpetua condemnationis excipio. Si hac intra nos assidue retractemus, effusemur per eum templum Domini, & Spiritus Sanctus habitabit in nobis, nec ulla nos satana poterit vitiosus circumvenire vexatitia. Super decem millia quoque pedagogorum magistrorumque doctrinam, timor Domini per cogitationes huiusmodi nos erudiet, prudentesque custodiet, & quaecumque forsitan humano sensu non valemus attingere, hac nobis Spiritus Sanctus inspirabit. Nam quid eremus, ut beatus ait Apostolus, si cut oportet, nescimus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

rare novissima tua & in aeternum non peccabis. Unde & B. Iob, quia dies suos considerat breviari, & solum sibi superesse sepulchrum pensat, apertè subiungit, non peccavit.

CAPVT QVINTVM.

Per sanitatem affectionis, & affectus diuinae charitatis, & per moderationem passionum, ac diminutionem somitis impediuntur frequentia peccata.

Secundum medium est sanitas affectionis: sic S. Augustinus scribit, se tribus modis à peccato conseruatum: scilicet, occasione subtractione, resistendi datà virtute, affectionis sanitate. Sanitas autem haec affectionis, est auulso affectu à rebus terrenis & desiderijs mundanis, plena adhaesio ad Deum, & occupationes diuinas, quam Deus solet seruis suis concedere tam vehementem, ut sentiant in se ex vnione cum Deo nauseam sensibilem omnium oblectationum mundanarum, quae etiam sine peccato admitti possent. Peccata enim, ut plurimum, oriuntur ex aliquo ad res terrenas affectu: qui ergo per sanam à Deo affectionem caret his affectibus & Deo adhæret, habet à se Dei beneficio amputatas causas lapsuum in venialia peccata. Hoc ita explicat S. Thomas in quaest. disp. q. 24. de verit. a. 8. Si fiat perfecta vnio liberi arbitrij cum Deo, ita ut ipse Deus sit liberi arbitrij tota causa agendi, in malum flexi non poterit, quòd quidem in aliquibus contingit, & praecipue in beatis.

Septimum medium cor plenum affectibus Diuinae charitatis, quos Spiritus Sanctus in homine tunc excitat, cum occurrat aliqua occasio peccati. Hac ratione B. V. Maria se praesernatam dixit ab omni peccato S. Brigitæ: Tam affluenter me totam repleuit Spiritus Sanctus, quòd nihil in me vacuum reliquit ad peccati alicuius introitum. Et ideo ego illa sum, quae nunquam commisi peccatum veniale vel mortale. Ego quippe in charitate Dei tam ardens eram, quòd mihi nihil placuit nisi perfectio voluntatis. Feruebat enim in corde meo ignis Diuinae charitatis.

Sunt aliqui, inquit B. Laurentius Iustinianus de institut. & regim. Praelatorum c. 14. quamuis non multi numero, comparatione ceterorum, in omni virtute probati atque perfecti, qui pro consuetudine exercitatos habent corporis & animae sensus. Hi quidem pugnam sentiunt, sed impugnatori nequaquam etiam in paruis, voluntatis assensum praebent: tum quia Spiritus S. in habitantis gratia sunt edocti: tum quia caritatis sunt vehementissima flamma succensi: quae profectò illos roborat in certamine, ad profectum virtutis impellit, mentem trahit ad Christum, & meritorum coronat triumphis. Et c. 21. Qui ardentius diligunt, rarius peccant, (loquitur autem de venialibus peccatis) cautiùs viuunt, incedunt accuratius, relictus surgunt, clarius agnoscunt.

T t

Et

106.

h. d. S. Droside mat.

Ecd. 7. 40 Coll. 16. cap. 6.

309.

Et ita apud Cassianum Collat. 11. c. 6. Abbas Charemon inter tria qua faciunt homines à vitio abstinere, scilicet pœne metum, & spem præmij, tertio ponit boni affectum, qui ex charitate Dei procedit. *Que tria*, inquit, scilicet fides & spes, & charitas, licet ad vnum finem tendere videantur, magnis tamen excellentia sua gradibus ad invicem disparantur. Duo namq; superiora proprie sunt hominum eorum, qui ad perfectum tendentes, nec dum affectum concepere virtutum. Tertium specialiter Dei est, & eorum, qui in se imaginem Dei ac similitudinem receperunt.

310.
1. de vit.
e. d. c. 15.

Sic & S. Prosper: Si Deum ex toto corde diligamus, nihil erit in nobis, vnde peccati desideris serviamus. Vnde Bellarminus l. 1. de amiff. grat. c. 6. in resp. ad 1. Obiect. Interdum, inquit, perfecti dicuntur, qui semper actu diligunt Deum, & omnia qua faciunt in ipsum referunt. Cum qua perfectione nullum peccatum ac ne veniale quidem consistere potest. Sed hæc perfectio propria Beatorum est &c. Qui ergo ferè semper ita operatur, ferè semper vivit sine peccato veniali. Ideo & Calvinus in Antidoto Concilij Trident. sess. 6. cap. 12. ait: *Qua vitiosa cogitatio abreperet in hominis animum, si totus Dei amore occupetur?*

311.

Obstaculum medium, Passionum moderationem & voluptatis fugam, proponit S. Basiliius reg. 17. fusa: Si quis adhibita continentia à voluptate, se neque effeminari passus sit, neque inflecti, hic sine controuersia quoduis penitus peccatum effugerit. Supra autem dixerat: *Qui omnibus animi sui affectionibus moderatur, neque voluptatis titillatione vlla promouetur, contraq; fortiter constanterq; aduersus quamcumq; prauam libidinem animatus est, hic perfecte continens est.* Porro qui est eiusmodi, is sine dubio liber est ab omni peccato. Et Reg. 16. dixit: *Continentiam appellamus, non si quis se à cibo penitus abstineat, quando hoc violenta quadam vita dissolutio est, sed eam, quam tollende contumacia corporis causa, pietatis ergo, de industria sequimur rerum voluptatem titillantium abstinentiam.*

312.

Nonum medium est ex magno virtutum exercitio & cumulo emanans concupiscentia seu fomitis diminutio. Bene enim ait S. Augustinus l. 2. con. Iulianum c. 10. initio: *Quantum ad nos attinet, sine peccato semper essemus, donec sanaretur hoc malum (scilicet concupiscentia, qua est in membris nostris repugnans legi mentis) si ei nunquam consentiremus ad malum. Sed quibus ab illo rebellante est non lethaliter, sed venialiter tamen vincimur, in his contrabimus vnde quotidie dicamus: Dimitte nobis debita nostra.* Hinc Suarez l. 2. in 3. p. disp. 4. h. 5. & Bellarminus l. 1. de amiff. grat. c. 6. Resp. ad Ob. 4. probans B. Virginem vixisse sine vilo peccato veniali. Nam potissima, inquit, causa, cur à peccatis venialibus omnino liberari nequeamus in hac vita, est concupiscentia illa carnis, qua & peccati fomes à Theologis dicitur, quam ex iustitia originalis amissione contraximus, à quo fomite B. Virgo, vt S. Thomas in 3. p. q. 27. a. 3. in prima sanctificatione vel

plane liberata, vel (quod ipse magis probat) tanta gratia copia repleta fuit, vt fomes in ea ligatus manserit, ac deinde in ipsa Filij conceptione penitus ablatu fuerit. Atqui fomes peccati per Eucharistiam minuitur, vt dicit S. Thomas 3. p. q. 79. a. 6. ad 3. Immo & per exercitium virtutum. Vnde S. Augustinus lib. 2. con. Iulian. c. 4. differens de concupiscentia cum qua nascimur, per peccatum originale naturam vitiatam, reatu peccati originalis, & concupiscentia post ablatum baptismi originale peccatum, remansuram (qua de re toto illo libro agit) dicit: *Deum regenerare hominem generatum ex semine, sanareq; vitiatum, à reatu statim (scilicet per baptismum susceptum) ab infirmitate (scilicet fomite & quod idem est, iuxta Concilium Tridentinum sess. 5. nu. 5. concupiscentia) paulatim.* Et l. 1. de nupt. & concup. c. 25. *Concupiscentia, inquit, carnalis (qua manet in corpore mortali huius, cuius vitiosis desideriis ad illicita perpetranda, non obedire precipimur, ne regnet peccatum in nostro mortali corpore) quotidie minuitur in proficientibus & continentibus, accedente autem senectute multo maxime.* Et alibi: *Concupiscentia surrepit tamdiu magis, quàm minus quisq; & tanto minus quanto magis proficitur.* l. 1. c. 7. Et l. 2. con. Iulian. c. 3. fin. disput. de passionibus, concupiscentiaq; motibus per carnem rebellem spiritus nos impugnantibus (vt sunt à peccatis diuersæ), dicit eas nobis ad meliora proficientibus, magis magisq; minui: *discedente hinc anima à peccato: in resurgente corpore non redituras.* Et S. Thomas cum probans 3. p. q. 46. Christum non habuisse fomitem peccati, dixit: *Id præstitisse gratiam & omnes virtutes secundum perfectissimum gradum, etiam de aliis dicit: Virtus, inquit, moralis que est in rationali parte anime, eam facit esse rationi subiectam: & tanto magis, quando perfectior fuerit virtus: sicut temperantia concupiscentiam, & fortitudo ac mansuetudo irascibilitatem (vt dictum est in 2. par.) ad rationem autem fomitis (vt dictum est in 2. par.) ad rationem inclinatio sensus appetitus in id quod est contra rationem. Sic igitur patet, quod quando virtus in aliquo fuerit magis perfecta, tanto magis in eo debilitatur vis fomitis.* Et ad 1. Inferiores vires pertinentes ad sensibilem appetitum, naturaliter sunt obediens rationi &c. Et ideo perfectio virtutis, qua est secundum rationem rectam, excludit fomitem peccati, cuius ratio consistit in resistentia sensus appetitus ad rationem.

CAPVT SEXTVM.

Solicitudo assidua ne offendatur Deus, Deique presentis memoria, & generosa repulsio tentationum nos inuadentium prodest ad vitanda peccata.

Decimum Timor & sollicitudo filialis assidua, ne offendatur Pater celestis. Hinc S. Gregorius explicans illum locum Job 9. *Verebar omnia opera mea*, ait: *Ipsa bona nostra, quæ infirmitatis*

diantis culpa euadere gladium nequeant, nisi sollicito quotidie timore munantur, per sanctum virum nunc recte dicitur verebar omnia opera mea. Sic S. Chryso-
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

spectet aliquis. Omnia nobis mala solitudo persuadet. Cum iam profeceris tantum, ut si tibi, etiam tui reue-
 rentia licebit dimittas pedagogum. Interim te aliquo-
 rum auctoritate custodi. Ideo M. Crassus, praestans
 Orator, cum praesentem haberet virum gratiam
 Mutium Scaeuolam, & petens consulatum, vel-
 let pro more blanditi populo, palpare obuios
 atque prensare: Quae, inquit, Muti, paulisper abse-
 das, nec comitatu tuo me honestari putes, impedis ho-
 norem meum: te spectante, ineptus esse non possum.

Mamert. in
Paneg. Iul.

Si tantum praesentia & oculi hominis valent,
 quid Deigi eum ut videntem nostra omnia cir-
 cumferamus in mente? Et ita S. Basilus in Re-
 gulis breuibus cum proposuisset interrogatio-
 nem: Quomodo poterit aliquis non irascibile Respo-
 dit: Nempe, si illud existimet, Deum quae agat, omnia a-
 nimaduertere, eumq; assidue ob oculos habeat, & tan-
 quam in speculo contempletur. Quis est enim alterius
 potestati subiectus, qui in oculis Principis sui aliquid
 ausurus sit vniquam eorum, quae ipsi non placent?

317.
Inter: 29.

Nota & trita sunt exempla personarum vi-
 tiis deditarum, vicia consideratione praesentis
 Dei compunctarum & a peccandi voluntate
 abductarum, qua de re egi in Opusculo de pra-
 xi Diuinae praesentiae cap. 1.

Duodecimo, ingrante tentatione vel cogita-
 tione de peccato aliquo committendo, vehe-
 menter statim est ei resistendum. S. Chryso-
 318.
 319.
 320.
 321.
 322.
 323.
 324.
 325.
 326.
 327.
 328.
 329.
 330.
 331.
 332.
 333.
 334.
 335.
 336.
 337.
 338.
 339.
 340.
 341.
 342.
 343.
 344.
 345.
 346.
 347.
 348.
 349.
 350.
 351.
 352.
 353.
 354.
 355.
 356.
 357.
 358.
 359.
 360.
 361.
 362.
 363.
 364.
 365.
 366.
 367.
 368.
 369.
 370.
 371.
 372.
 373.
 374.
 375.
 376.
 377.
 378.
 379.
 380.
 381.
 382.
 383.
 384.
 385.
 386.
 387.
 388.
 389.
 390.
 391.
 392.
 393.
 394.
 395.
 396.
 397.
 398.
 399.
 400.
 401.
 402.
 403.
 404.
 405.
 406.
 407.
 408.
 409.
 410.
 411.
 412.
 413.
 414.
 415.
 416.
 417.
 418.
 419.
 420.
 421.
 422.
 423.
 424.
 425.
 426.
 427.
 428.
 429.
 430.
 431.
 432.
 433.
 434.
 435.
 436.
 437.
 438.
 439.
 440.
 441.
 442.
 443.
 444.
 445.
 446.
 447.
 448.
 449.
 450.
 451.
 452.
 453.
 454.
 455.
 456.
 457.
 458.
 459.
 460.
 461.
 462.
 463.
 464.
 465.
 466.
 467.
 468.
 469.
 470.
 471.
 472.
 473.
 474.
 475.
 476.
 477.
 478.
 479.
 480.
 481.
 482.
 483.
 484.
 485.
 486.
 487.
 488.
 489.
 490.
 491.
 492.
 493.
 494.
 495.
 496.
 497.
 498.
 499.
 500.
 501.
 502.
 503.
 504.
 505.
 506.
 507.
 508.
 509.
 510.
 511.
 512.
 513.
 514.
 515.
 516.
 517.
 518.
 519.
 520.
 521.
 522.
 523.
 524.
 525.
 526.
 527.
 528.
 529.
 530.
 531.
 532.
 533.
 534.
 535.
 536.
 537.
 538.
 539.
 540.
 541.
 542.
 543.
 544.
 545.
 546.
 547.
 548.
 549.
 550.
 551.
 552.
 553.
 554.
 555.
 556.
 557.
 558.
 559.
 560.
 561.
 562.
 563.
 564.
 565.
 566.
 567.
 568.
 569.
 570.
 571.
 572.
 573.
 574.
 575.
 576.
 577.
 578.
 579.
 580.
 581.
 582.
 583.
 584.
 585.
 586.
 587.
 588.
 589.
 590.
 591.
 592.
 593.
 594.
 595.
 596.
 597.
 598.
 599.
 600.
 601.
 602.
 603.
 604.
 605.
 606.
 607.
 608.
 609.
 610.
 611.
 612.
 613.
 614.
 615.
 616.
 617.
 618.
 619.
 620.
 621.
 622.
 623.
 624.
 625.
 626.
 627.
 628.
 629.
 630.
 631.
 632.
 633.
 634.
 635.
 636.
 637.
 638.
 639.
 640.
 641.
 642.
 643.
 644.
 645.
 646.
 647.
 648.
 649.
 650.
 651.
 652.
 653.
 654.
 655.
 656.
 657.
 658.
 659.
 660.
 661.
 662.
 663.
 664.
 665.
 666.
 667.
 668.
 669.
 670.
 671.
 672.
 673.
 674.
 675.
 676.
 677.
 678.
 679.
 680.
 681.
 682.
 683.
 684.
 685.
 686.
 687.
 688.
 689.
 690.
 691.
 692.
 693.
 694.
 695.
 696.
 697.
 698.
 699.
 700.
 701.
 702.
 703.
 704.
 705.
 706.
 707.
 708.
 709.
 710.
 711.
 712.
 713.
 714.
 715.
 716.
 717.
 718.
 719.
 720.
 721.
 722.
 723.
 724.
 725.
 726.
 727.
 728.
 729.
 730.
 731.
 732.
 733.
 734.
 735.
 736.
 737.
 738.
 739.
 740.
 741.
 742.
 743.
 744.
 745.
 746.
 747.
 748.
 749.
 750.
 751.
 752.
 753.
 754.
 755.
 756.
 757.
 758.
 759.
 760.
 761.
 762.
 763.
 764.
 765.
 766.
 767.
 768.
 769.
 770.
 771.
 772.
 773.
 774.
 775.
 776.
 777.
 778.
 779.
 780.
 781.
 782.
 783.
 784.
 785.
 786.
 787.
 788.
 789.
 790.
 791.
 792.
 793.
 794.
 795.
 796.
 797.
 798.
 799.
 800.
 801.
 802.
 803.
 804.
 805.
 806.
 807.
 808.
 809.
 810.
 811.
 812.
 813.
 814.
 815.
 816.
 817.
 818.
 819.
 820.
 821.
 822.
 823.
 824.
 825.
 826.
 827.
 828.
 829.
 830.
 831.
 832.
 833.
 834.
 835.
 836.
 837.
 838.
 839.
 840.
 841.
 842.
 843.
 844.
 845.
 846.
 847.
 848.
 849.
 850.
 851.
 852.
 853.
 854.
 855.
 856.
 857.
 858.
 859.
 860.
 861.
 862.
 863.
 864.
 865.
 866.
 867.
 868.
 869.
 870.
 871.
 872.
 873.
 874.
 875.
 876.
 877.
 878.
 879.
 880.
 881.
 882.
 883.
 884.
 885.
 886.
 887.
 888.
 889.
 890.
 891.
 892.
 893.
 894.
 895.
 896.
 897.
 898.
 899.
 900.
 901.
 902.
 903.
 904.
 905.
 906.
 907.
 908.
 909.
 910.
 911.
 912.
 913.
 914.
 915.
 916.
 917.
 918.
 919.
 920.
 921.
 922.
 923.
 924.
 925.
 926.
 927.
 928.
 929.
 930.
 931.
 932.
 933.
 934.
 935.
 936.
 937.
 938.
 939.
 940.
 941.
 942.
 943.
 944.
 945.
 946.
 947.
 948.
 949.
 950.
 951.
 952.
 953.
 954.
 955.
 956.
 957.
 958.
 959.
 960.
 961.
 962.
 963.
 964.
 965.
 966.
 967.
 968.
 969.
 970.
 971.
 972.
 973.
 974.
 975.
 976.
 977.

instramus: & ita praeliantes acerrimè, subintramus eos, nostræque plenius potestati subiicimus. Si verò viderimus ea quæ suggeruntur à nobis, eos è contrario non solum non suscipere, verum nec libenter attendere, si deque quæ in Christo est, vigilanter & sobriè se munire, sicut fumus dissipatur in aère, sic ab eorum cordibus pellimur & fugamur. Non omnibus etiam viribus nostris permittimur cum omni homine congrèdi; quia non omnes possunt nostros impetus sustinere. Nam si concederetur nobis passim contra omnes nostrâ fortitudine depugnare, multos possemus, qui nunc tuo sauentur labore, decipere sed quid agimus? quia iuuantur precibus tuis, & virtute atque potentiâ Crucifixi mununtur.

320. In Vitis Patrum cum quidam frater venisset ad vnum de Patribus, eique dixisset: quia à cogitatione sua affligeretur, dixit ei senex: Tu proiecisti in terra ferramentum magnum, quod est timor Dei, & accepisti in manu tenere arundineam virgam, hoc est, cogitationes malas. Accipe ergo magis tibi ignem, qui est timor Dei. Et quando tibi approximabit cogitatio mala, velut calamus igne timoris Dei comburetur: neque enim praeualent malitia aduersus, qui habent timorem Dei. Timor enim Dei odit malum & viam prauam. Proverb. 8. 13. & expellit peccatum: Eccli. 1. 27. siue quod iam admissum est, inquit S. Bernardus, siue quod tentat intrare. Expellit sanè, illud quidem penitendo, hoc resistendo.

321. Scribit Palladius in Historia Lausiaca solitum Abbatem Apollinem docere quotidie ornari virtutibus, & machinas diaboli in cogitationibus in principio protinus propulsare. Contrito enim capite serpentis totum corpus est mortuum. lubet enim Dominus vt obseruemus caput serpentis: id autem est, ne in principio admittamus malas & turpes cogitationes, non solum vt obscenas animi nostri phantasias deleamus.

322. Porro hæc vehementia resistentiæ, initio tentationum seu cogitationum malarum, repellens eas vel motus prauos nos ad peccata inclinantes, oritur tanquam à radice, à ratione (motâ à Dei gratiâ) proponente viuo quodam modo voluntati fœditatem & grauitatem peccati, ac necessitatem illud vitandi. Ideo S. Thomas disputans, quomodo in prima sanctificatione B. V. Mariæ fuerit eius fomes ligatus, ait, eum non fuisse ligatum per actum rationis suæ, sicut in viris sanctis, quia non statim habuit vsum liberi arbitrij, adhuc in ventre matris existens, hoc enim est speciale priuilegium Christi.

323. Sed notandum est hoc loco, istum actum rationis, quo repellitur tentatio vel mala cogitatio, etsi sit actus liber noster, tamen eum in repellendis tentationibus præsertim grauibus nõ procedere à solâ virtute naturali liberi arbitrij, verum principaliter à Deo per auxilia gratiæ suæ, cogitationem illam piam excitantis, vel inspirantis orationem, quâ impretetur repulsio tentationis, & victoria de ea. Et talia auxilia gratiæ ad nouum peccatum euitandum semper

omnibus adfuit, vt solidè probat Bellarminus. Nam vt benè ait S. Innocentius Papa in ep. ad Concilium Carthaginense, (quæ est gr. apud Augustinum.) Quotidiana præstat ille præsentia, quibus nisi freti confixiq, nitamur, nequaquam humanos vincere poterimus errores. Ita enim ait S. Hieronymus: Deus concessit liberum arbitrium, vt suam, per singula operâ gratiam non negaret. Quod Ortolius Cordubensis solitus citari à Theologis, in materia de gratia, luculentè, expressit in Concilio Palæstino apud Diopolini habito: Mea, inquit, semper hæc est fidelis atque indubitata sententia, Deû, adiutorium suum, non solum in corpore suo quod est Ecclesia, (cui specialia ob credendum fidem, gratia sua dona largitur) verum etiam vniuersis in hoc mundo gentibus, propter longanimitatem sui eternamq, clementiam subministrare quotidie, per tempora, per dies, per momenta, per atomas, & cunctis, & singulis Christi electorum dicta in illis tentationibus peccatorum repellendis locum habent, dum per cogitationes pias eæ vincuntur, & sic peccata vitantur: & veluti cuneus diaboli, cuneo gratiæ Christi excutitur. In quo modo vitandi peccatum & resistendo tentationi, non tantum illa superatur, sed etiam iustus aliquid à Deo meretur, ob piam illam cogitationem, si ob finem aliquem supernaturalem fiat, vel Dei amorem, vel vt obediatur Deo prohibenti illud peccatum, vel ob amorem virtutis illi peccato contrariæ. Et tunc Deus facit cum tentatione prouentum, vt ait Apostolus 1. Cor. 10.

CAPVT SEPTIMUM.

Dei prouidentia amouens occasiones peccatorum, & non permittens sentire diabolum, & faciens nos frequentibus virtutum actibus vacare, plurimum consert ad vitanda frequentia peccata.

Decimotertio. Etsi necessarium sit auxilium Dei speciale, inquit Bellarminus, ad vincendum tentationes, cum eæ vincuntur per internam illustrationem vel motionem supernaturalem, tamen vitari possunt peccata aliis quorundem modis diuinæ prouidentiae, dum Deus remouet occasiones peccandi, vel dum non permittit diabolum sentire quantum velle. Et hac ratione, vt benè docet cum aliis Suarius in B. Virgine fuit fomes peccati extinctus partialiter, per actuale & extrinsecam prouidentiam Dei, vel impedientem obiecta quæ possent motus inordinatos ad peccatum allicientes excitare, vel negando suum concursum ad eisdem. Quamuis enim gratia & virtutes inherentes animæ B. Virginis etiam iuuerint, ne vnquam peccaret, tamen per se sola non potuissent efficere, vt existens obiectum & applicatum appetitus, (qui naturaliter operatur, non liberè, & dum habet omnia requisita ad

ad operandum, scilicet obiectum, & concursus Dei, statim operatur) illum non moveret: nisi per actualem motionem à superiori potentia contineretur. Sicut enim vitia non sufficiunt ad tollendam inclinationem ad bonum, ita nec virtutes licet perfectissimæ sint, non possunt tollere naturalem inclinationem appetitus ad sensibilia, interdum rationi repugnantia, & motus inordinatos peccati inductivos excitantia. Cum autem in viâ non possit semper homo Deum clarè non videns, eum semper actualiter amare, nec per rationem superiorum de omnibus agendis semper considerare, nec per se queat omnes occasiones peccati prævenire, ne appetitus exciteretur prius quam ratio vigilet; ideo necessarium est Dei auxilium, quod hominem custodiat, ne obiecta mala se offerant, & ne dæmon infestet.

326. Explicat hoc S. Augustinus de peccato contrario castitati, quod locum habet in omnibus peccatis. Sic lib. 50. hh. h. 33. dicens: *Adulter non fuisti, hoc tibi dicit Dominus Deus tuus: rogebam te mihi: seruabam te mihi: vt adulterium non committeres: suator defuit, & vt suator deesset ego feci: locus & tempus defuit, & vt hac deessent, ego feci.* Hoc petit S. Ecclesia in Missa & Officio Domini 7. post Pentecost. *Vt noxia cuncta submoueat: & Domini 14. vt humana mortalitas, tua semper auxiliis abstrahatur à noxiis: Hoc petimus dicendo: Ne nos inducas in tentationem: id est, ne tentemur tanquam infirmi & debiles, vt Maldonatus explicat citans pro hac sententiâ, Tertullianum & Cyprianum de Oratione Domini. Augustinum lib. de bono præsen. cap. 6. Chrysostomum hom. 20. in Matth. Hoc Christus docuit Matth. 26. 47. *Orate ne intretis in tentationem.**

327. Hoc spectat clausura ædium religiosarum, qua de re vide Platum lib. 1. cap. 5. & 16. A multis enim peccatis per eam præseruamur. Ideo David ex Barfabæa visa, occasionem tot peccatorum accepit. Vasquez verò tomo 2. in 1. 2. disp. 189. numer. 74. tria genera mediocum ponit, per quæ Deus facit, vt vitemus peccata: nempe defectum externæ occasionis & obiecti allucientis ad peccatum: defectum suasionis aut denig. bonum motum & affectum quem Deus in nobis sine nobis operatur, hoc est, primum motum non deliberatum amoris aut timoris.

328. Decimoquarid, per frequentationem actionum bonarum quasi semper continuatarum, per quas dum se offert interna vel externa species aut obiectum peccati, impeditur ingressus peccati & consensus in illud. Tantum abstinemus à malis, inquit S. Bernardus tractat. de vita solitar. col. 28. in quantum ad bona studemus. Nam vt ait S. Thomas: *Per quodlibet bonum (scilicet, bonam actionem) potest homo impediri à peccato.* Ideo meritò S. Petrus hoc medium suis ad non peccandum proponit: *Sancilancij Opusc. Tom. 2.*

agite, vt per bona opera vestra certam vestram vocationem atque electionem faciatis. Hoc enim facientes, non peccabitis aliquando: id est nunquam, seu vt est in græco *μη̄ ἁλίσσει, non labemini, seu, non impingetis: nepothniecie sic.* Ideo qui Dei beneficio raro peccant, in perpetuâ multiplicatione honorum operum se occupant, Christumque imitantur, qui de se ait: *Ego qua placita sunt ei, facio semper.* Ioan. 8. 29.

Potro sanctæ actiones duobus modis peccatorum frequentiam impediunt. *Primo*, per modum meriti, quia impetrant à Deo gratiæ auxilia ad euitanda peccata. *Secundo*, possitiuè, impediendo ne animam intrent. Hinc S. Thomas ait: *Oratio & ieiunium præseruant à quibusdam peccatis, non solum per modum meriti, quod etiam elemosyna facit, sed per modum contrariæ assuetudinis.* Sicut enim lux fugat tenebras; calor, frigus; sic actio bona vicens in anima, & quasi locum in eâ occupans, præcludit aditum actioni malæ peccati. Vnde vti supra vidimus, dixit S. Thomas: *Per quodlibet bonum potest homo impediri à peccato.* 2. 2. q. 105. a. 2. ad 2.

Occupanda est ergo mens semper bono aliquo opere, ita per illud præcludetur aditus peccato. Quod si occupatis sese tentatio ingeret ad peccatum pelliciens, oratione accersendum est Dei auxilium, vti supra dictum: *Deus præsto aderit, vt resistamus peccato. Non potes dicere, inquit S. Chrysostomus, non possum, neque accusare Conditorem. Si enim impotentes nos fecit, & deinde imperat, culpa eius est, quomodo ergo, inquis multi non possunt: quomodo ergo multi nolunt? Si enim voluerint, omnes poterunt; habemus quippe cooperatorem & adiutorem Deum; tantum velimus, tantum opere accedamus ad rem ipsam.* Deus enim, inquit S. Hieronymus, *ita concessit liberum arbitrium, vt suam per singula opera gratiam non negaret. Quocirca iuste inquit præcepto, ait S. Leo, qui præcurrit auxilio.*

CAPVT OCTAVVM.

Excellentia virtutum, & viuax cognitio fœditatis peccati, impedit frequentem in peccata lapsum.

Decimoquintè, frequentem in peccata lapsum impedit excellentia virtutum insularum & acquisitarum, per multos actus, præsertim heroicis congregatarum.

Pulchrè hoc explicat S. Bern. *Cum tres sint hominis stratores (hoc est, qui illum solent prostertere, inducens ad aliquod peccatum) diabolus, liore malitia; mundus verò, vanitatis; homo semetipsum pondere sua corruptionis: (hoc est, volubilitate liberi arbitrij, etiam sine tentatore, dæmone,*

& mundo. sæpè peccantis, vt docent SS. Patres) impellat &c. si virtus perfecta sit, facile sit animum victorem sui. & sic inuictum reddat ad omnia. Est quippe vigor animi (scilicet virtus) cedere nescius, pro tuenda ratione. Aut si magis probas, vigor animi immobiliter stans cum ratione vel pro ratione. Vel sic: vigor animi, quod in se est omnia ad rationem cogens vel dirigens. Cum ergo omne peccatum est repugnans rationi vt ait S. Thomas, dum virtutes in gradu excellenti vires suas exerent, per actiones quas producant, ita peccata impediuntur, vt rarissime in ea labi contingat ex fragilitate humana & subreptione, eò quod in hac vita mortali mens non possit semper præuenire & effugere occasiones inductiuas peccati, & dum vni parti attendit, impetitur ex alia, & quandoque labitur. Dum autem non labitur tentatione inuadente, Dei gratia auxilio per contrarias bonas actiones peccatum repellit & vincit. Nam vt bene docet Suarez ex communi Theologorum & Philosophorum moralium doctrina: Eadem virtus qua est principium operandi bonum, est principium ad resistendum contrariis. Vel vt ait Valquez, prohibet actus contrarios, qui per se contrarij sunt ipsi virtuti: & ne occasionem alteri præbeamus peccandi in ea materia. Ideo quò quis est sanctior & magis intentas habet virtutes infusas & acquisitas in gradu alto, eò difficilius inclinatur & perducitur ad peccandum, ideoque rariùs peccat. Atque ita S. Thomas, inter media quibus liberum arbitrium confirmatur in via, vt difficile peccet, hoc ponit: Per gratiam via, potest homo ita bono astringi, quod non nisi valde difficile peccare possit per hoc, quod ex virtutibus infusis, inferiores vires refrenantur, & voluntas in Deum fortius inclinatur. & ratio perscitur in contemplatione veritatis Diuinae. Et alio in loco: Per virtutes & dona excelsantur sufficienter vitia & peccata, quantum ad praesens & futurum, in quantum scilicet impeditur homo per virtutes & dona à peccando: sed quantum ad praeterita peccata, que transeunt actu, & remanent reatu, adhibetur homini remedium, specialiter per Sacramenta.

Quoniam verò peccata contingunt in homine, vel contra aliquam ex virtutibus Theologicis, vel contra aliquam virtutem moralem, Virtutes acquisita morales, vt docet S. Thomas, perscunt hominem ad ambulandum secundum quod congruit lumini naturalis rationis: virtutes verò infuse, perscunt hominem ad ambulandum secundum quod congruit lumini gratia: Nullum autem peccatum fit ab homine, quod non aduersetur vel lumini naturalis rationis, vel supernaturali gratia: quocirca vitæ que virtutes armant hominem si sunt in gradu excelso, ne facile peccet, ac proinde ne frequenter peccet frequentia enim peccati, oritur ex facilitate magna inclinationis ad peccandum qua per virtutes eximias tollitur, & vt supra dictum est, ex S. Augustino, Concupiscentia tanto minus surripit, quanto quis

in virtute magis profecerit.

Ideo Theologi, vt Suarez, dum probant in B. Virgine fuisse & ligatum & extinctum fomitem concupiscentia, & illam redditam fuisse etiam ab intrinseco principio impeccabilem, id ortum in ea dicunt, tum ab extrinseca Dei providentiâ, qua custodiebatur, ne se illi offerrent obiecta sensibilia qua in appetitu sensitiuo solent excitare motus inordinatos rationi & virtuti repugnantes; tum à negato concursu Dei ad illos, etiam si obiecta talia occurrerent, tum ab auxiliis Diuinæ gratia, per qua perpetuo operabatur sanctè omnia, tum ab eximias habitibus virtutum, & donorum Spiritus Sancti eius inhaerentibus, quorum quoque beneficio permanenter ita confortabatur, ne in vllam vnquam peccatum labi potuerit in sensu composito, etsi in sensu diuino (qua liberum arbitrium habuit simile hominibus viatoribus) potestate antecedente peccare potuerit, potestate tamen nunquam reducta, nec reducibili ad actum peccati etiam venialis perfectiore modo, quam dixerit Ioseph castissimus se non posse peccare Gen. 39. 9. & quam illi iusti de quibus scribitur 1. Ioan. 3. 9. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit & non potest peccare: & Rom. 8. 39. Nulla creatura poterit nos separare à charitate Dei: & quam alij à me commemorati in Opusculo de iudiciis & gradibus perfectus in virtutibus num. 52. Ex hoc principio S. Thomas deducit in Christo non fuisse fomitem peccati, quia habuit perfectissimè gratiam & omnes virtutes. Virtus autem moralis qua est in rationali parte animæ, eam facit esse rationi subiectam, & tanto magis, quanto perfectior fuerit virtus: ad rationem autem fomitis pertinet inclinatio sensualis appetitus in id quod est contra rationem. Et quanto virtus in aliquo fuerit magis perfecta, tanto magis in eo debilitatur vis fomitis. Cum autem potissimum ex fomite peccata nascantur, & eius motus inordinati liberè acceptati sint peccata, dum per virtutes eximias fomes inuitur, & quasi ligatur, rariore ex eo motus peccaminosi profluunt, & ideo raro peccant pleni excellentissimis virtutibus. De talibus enim adultis asserimus, eos raro in peccata labi, qui eximias virtutibus sunt imbuti non ordinariis nec vulgaribus: Per actus enim earum, qui in eis diuinæ gratia beneficio in minima quaque occasione excitantur, & producantur ab habitibus, impeditur accessus peccati, sicut per ipsos habitus inhaerentes, diminuitur inclinatio ad peccatum ex fomite pullulans, antequam ipsi actus virtutum ab eis producantur.

Decimo sexto. Vix cognitio ac cogitatio factitatis & grauitatis peccati, facit, ne in peccata sæpè labantur; eà cognitione diuinitus illustrati, tum ante occasionem peccati se offerentem, tum dum ea offertur menti soli, vel etiam sensibus.

Hæc

332.
to. 1. de gr.
l. 2. c. 25.
D. 5.
to. 1. in 1. 2.
disp. 102. n.
37.

9. 2. de
Vetic. a. 9.

3. p. q. 62. a.
2. ad 1.

1. 2. q. 110.
2. 3.

333.

1. Nonum
medium.

Hæc cognitio necessaria est etiam in peccatis internis, quæ non tan ex obiectis sensibilibus nascuntur, per motus inordinatos in fomite excitatos, quàm ex libertate arbitrij, quod potest sine obiecto extrinseco ferri in rem malam mente apprehensam, & ei consentiendo peccare. Qui autem beneficio diuinæ gratiæ habet valde clarâ & profundam & intentam cognitionem gratuitatis & scditatis cuiusvis peccati, eius memoriâ exurgente, per simplicem apprehensionem intellectus, dum ei repræsentatur, statim ex tali cognitione & cogitatione ei simili diuinitus excitatâ, nascitur in voluntate horror peccati & fuga illius. Sicut è contrariò, vicit S. Thomâ: *Omne peccatum contingit ex defectu cognitionis: scilicet, quâ cognoscatur eius turpitudine, & grauitas, & mala quæ parit in hac & in alterâ vitâ.* Hinc illud dictum Philosophorum manauit: *Omnia peccans ignorans, hoc est, non considerans quantum malum sit peccate dum peccat: alioqui vitaret peccatum, sicut quilibet vitat potum vini dulcissimi, si credat in eo esse venenum, statim enecaturum bibentem, vel morbum grauissimum & molestissimum allaturum.* Sic cognitio veneni, quæ est in colubro, facit, vt eo viso statim ab eo quibus fugiat si adsit morsus periculum. Vnde Spiritus Sanctus monet, tanquam à facie colubri fuge peccatum.

Tali vitâ cognitione præditi, vitabant peccata. S. Iustinus martyr scribit Christianos primos, maluisse mori, quàm vel semel mentiri. S. Edmundus Archiepiscopus Cantuariensis dicebat: *Malo insilire in rogam ardentem, quàm peccatum vilius scirens admittere.* B. Catharina Genuenfis hoc dedit monitum: *Certum habe, quod si quis cerneret, quàm enorme vnum tantum peccatum sit, potius eligeret animâ & corpore in succensa fornace viuus consistere, quàm in se peccatum tolerare: & si vniuersum mare ignis esset, ad effugiendum peccatum, sese in medium eius vsque ad fundum demergeret, neque inde vnquam prodiret, si sciret, quod prodians, peccatum in se esset conspecturus.*

Plus adhuc dixit S. Anselmus: *Si hinc peccati pudorem, & illinc cernerem inferni horrorem, & necessariò vni illorum haberem immergi, prius me in infernum immergerem, quàm peccatum in me committerem.*

Et adhuc quiddam mirabilis protulit lib. de beatitudine. *Mallem purus à peccato & innocens gehennam intrare, quàm peccati sordè pollutus, colorum regna tenere.*

Vnde mirum non est Fratrem nostrum Alphonsum Rodriguez diuinitus fuisse edoctum, (vt scribitur in eius vita) omnia mala huius vitæ etiam inferni pœnas esse potius tolerandas, quàm vnum leue peccatum committendum: ideoq; à Deo ardentissimè petebat, vt potius se ad inferni pœnas mille detraideret, quàm permetteret labi in peccatum veniale. Cur? quia vti scriptum reliquit S. Teresa: *Maius malum nascitur ex vno peccato veniali, quàm à toto si-*

mal inferno: scilicet offensio infinitæ Diuinæ Maiestatis, cui aded obligati sumus, vt omitterem mala alia.

Qui ergò talem de peccati cuiusvis etiam minimi scditate & grauitate cognitionem habet, raro peccabit, & tunc non peccabit, quando benè in occasione peccati considerabit malitiâ peccati. Ideo experimur nos post profundam de peccatis meditationem, vel alterius feruentem conacionem, valde abstinere à peccatis. Qui ergò hanc cognitionem semper secum circumferet, & excitabit in occasionibus peccati, Deo adiuuante, non peccabit, & piâ cogitatione, Deo ductore, abiget cogitationem ad peccatû allicientem.

Pulchrè hanc luctam & pugnam cogitationum explicat S. Macarius Aegyptius: *Perinde, inquit, ac cum in stadio curritur, curru præcedens impedit, retinet atque prohibet sequentem, ne præcedat & perueniat ad palmam; ita cogitationes animæ atque peccati curru in homine. Si ergo contingat, cogitationem peccati præcedere, impedit illa atque retinet, & prohibet animam, accedere ad Deum, & contra peccatum reportare victoriam. Quod si Dominus ipse insederit, & ducat animam, semper ille vincit, ducens & dirigens per omnia prudenter curru animæ ad sapientiam caelestem atque diuinam. Aguntur animæ sanctæ & diriguntur à Christi spiritu ducente quo voluerit, & quando liberit: nunc per caelestes cogitationes, modo per corpus. Sicut enim volucrum pedes sunt alæ, ita lumen caeleste spiritus (de quo hic agitur, tanquam præcipuo Dei gratiæ auxilio ad vitanda peccata) assumit alæ cogitationum dignarum animæ, dirigens & ducens prout nouit ille spiritus. Prima autem directio Spiritus S. interna est, per cogitationes piæ, his enim excitat voluntatem ad vitanda peccata, & faciendâ bona opera, iuxta illud S. Augustini: *Cum à Deo illius adiutorium desumimus, ad faciendam perficiendamq; iustitiam, quid aliud deprecamur: quàm vt aperiat quod latebat (scilicet, vt det cogitationem efficacem rerum fugiendarum & faciendarum) & suauè faciat (voluntati) quod non delectabat.* Et ita S. Chrysostomus inter modos vitandi peccata, etiam huc ponit, de quo ago: *Mentem, inquit, doceamus nihil aduertere noxium. Verùm & si quid huiusmodi extrinsecus inseratur, hoc; quasi superfluum & noxium repellere: & si nascatur intrinsecus, piâ cogitatione statim fugare.* Sapientissimè Diuina prouidentia ordinauit modum fugandi & vitandi peccata, per piæ considerationes & cogitationes, quibus detegitur infascinatîo peccati, offerentis se nobis sub specie & pallio alicuius boni, quia vt ait S. Dionysius, nullus ad malum respiciens operatur. Non potest, inquit S. Thomas, esse peccatum, in motu voluntatis, scilicet, quod malum appetat, nisi in apprehensiuâ virtute defectus præexistat: (scilicet in consideratione & cogitatione) per quem sibi malum, vt bonum proponatur. Hic autem defectus in ratione dupliciter potest accidere: vno modo, ex ipsa ra-*

tione, qua circa bonum particulare errare potest: ut a-
stimet aliquid esse finem, quod non est finis: vel esse vtile
ad finem, quod non est vtile: & propter hoc, in volunta-
te, in hoc vel illo sine appetendo, aut in hoc vel illo vili
eligendo, incidit peccatum voluntatis.

Alio modo, ex aliquo extrinseco, ratio deficit; cum
propter vires inferiores passionum, qua intense mouen-
tur in aliquid, interceptur actus rationis, ut non limpi-
de, & firmiter suum iudicium de bono, voluntati pro-
ponat. Sicut cum aliquis habens rectam estimationem
de castitate seruanda, per concupiscentiam delectabilis,
appetit contrarium castitati, propter hoc, quod iudicium
rationis aequaliter à concupiscentiâ ligatur, ut Philo-
sophus dicit in 7. Ethic.

342. Atque hinc S. Thomas ibidem deducit cau-
sam, ob quam beati in cælo nunquam peccent,
quia ibi vterq; istorum defectuum totaliter à beatis
sollicitur, ex coniunctione ipsorum ad Deum. Nam diui-
nam essentiam videntes, cognoscunt ipsum Deum esse
finem maximè amandum. Cognoscunt etiam omnia
qua ei vniunt, vel qua ab eo distinguunt in particulari,
cognoscunt Deum non solum in se, sed etiam prout est
ratio aliorum: & hac cognitionis claritate, in tantum
mens roborabitur, quòd in viribus inferioribus nullus
motus insurgere poterit, nisi secundùm regulam ratio-
nis. Vnde sicut immutabiliter bonum in generali appe-
tinimus, ita immutabiliter in particulari bonum debi-
tum appetunt beatorum mentes. Supernaturalem verò
inclinationem voluntatis, facit in eis charitas perfecta,
totaliter ligans eos cum Deo. Vnde nullo modo in eis
peccatum incidere poterit: & sic erunt plenè in gratiâ
confirmati.

343. Meritò ergo S. Augustinus obseruauit, ho-
mines ratò in ea peccata labi que maximè hor-
rent (quia eorum fæditatem intimè agnoscunt)
viti est blasphemia, parricidium, odium Dei: alia
verò frequenter committunt, quia non agnos-
centes eorum fæditatem, ab illis non ita abhor-
rent. Ex quâ doctrinâ clarè cognosci potest, eos
ratò in peccata labi, qui diuino beneficio habent
magnam cognitionem Diuinæ Maiestatis, &
quantopere sit colenda sine vlla admittione
peccati, & cognitionem fæditatis ac grauitatis
cuiusvis peccati, & qui in omnibus actionibus
suis procedunt circumspectè, & tempus totum
in piis actionibus, Dei præsentis recordatione
conditis, expendunt, & habent intensos habi-
tus virtutum, denique, qui mediis omnibus su-
pradictis vitando, proximè ad statum beatorum
accedunt.

344. Meritò etiam S. Chrysostomus dixit: Hinc no-
bis multa peccata nascuntur, quòd non celeriter anima
lucernam accendamus: hinc fit, ut singulis diebus offen-
damus, hinc fit, ut temerè & persunctoriè multa men-
te comprehendamus. Per lucernam autem intelli-
git rerum diuinarum notitiam & doctrinam,
quam in nobis Spiritus sanctus & concionator
accendit, eaque domum mentis nostræ illu-
minat: ut sciamus quæ sint vitanda, quæ fa-
cienda.

CAPVT NONVM.

Perpetua vigilantia ne peccemus, & cura,
ut modò hoc, modò aliud peccatum eli-
minemus, & eradicemus affectum ad
peccata valdè illa arceat.

Decimumseptimum medium ad vitanda & ar-
cenda peccata, est perpetua vigilantia ne
peccemus. Talis erat in N.S. P. Ignatio, de quo
sic Massetus scribit. In perpetua erat vigiliâ contra
omnes rerum mortalium illecebras, & otiosam mentis
enagationem. Nec minus accuratè animum ab omni
labe tuebatur, quam qui pretiosis ornati vestibus via-
lululenti à coguntur incedere. Talis vigilia in Sanctis
fuit perpetua, & arcebat ab eis peccata. Nam vt
S. Chrysostomus ait: Sanctorum anime prouigiam
ad peccatum perueniant, resrenantur, ed quòd solertia
sunt (scilicet in vsu creaturarum) semperq; vigilent.
Ideò, vt alibi idem Sanctus scriptum reliquit: h. ad
Nullus vigilans ynquam lesus est: pastores etiam non
presentibus lupis, præsidem: canes sequuntur, licet ser-
non adsint. Sed et in omni occasione vigilan-
dum est nobis ne in peccata labamur, potissi-
mum tamen in iis in quæ labi solemus. Præcla-
rè monet Seneca: Videamus quid sit, quod nos maxi-
mè concitet. Alium verborum, alium rerum contumelia
mouent. Hic vult nobilitati suæ: hic forma suæ parci-
le elegantissimus haberi cupit: ille doctissimus: hic su-
perbia impatiens est, hic contumacia. Ille seruos non
putat dignos, quibus irascatur; hic intra domum suam
est, foris mitis. Ille rogari, iniuriam iudicat: hic non ro-
gari, contumeliam. Non omnes ab eadem parte serui-
tur. Scire itaq; oportet, quid in te imbecillum sit, vt id
maximè protegas. Illi enim rei maximè insidiat
dæmon. Qua de re sic S. P. N. Ignatius in exer-
citiis spiritualibus nos præmonuit: Solet aduer-
sarius imitari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem
expugnare atque deperdare cupiens, exploratâ prius na-
tura & munitione loci, debiliorem partem aggreditur.
Sic nimirum & ille circum animam, & callidè inqui-
rit, quarumnam virtutum præsidis moralium (scilicet
aut theologiarum, ipsa vel munita vel destituta sit:
eaq; potissimum parte machinis omnibus aduersus ir-
ruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis minus ca-
teris firmatam custodit amq; esse præiudicet.

Quocirca vigilantium nobis est, eâ potissi-
mum in parte, ex qua nos experti sumus ab ho-
ste nostro fauciatos. Habemus enim hostem perpe-
tuum, inquit S. Chrysostomus, & fæderis nescimus.
Vnde nobis magnâ vigilantia opus est, ita, vt eius frau-
des vincere, & superiores eius velis constitui possimus
&c. Neque enim vi suâ & necessitate nos vincat, sed
deceptione sola. Non autem decipiemur, si parum esse
vigiles voluerimus, & nosmetipsos attenderimus: non
quod nobis tanta sit potestas, sed quia tunc superna
gratia nobis affulget. Nam si quod nostrum est serui-
mus, sequentur & omnia quæ Dei sunt. Quando au-
tem

se ex diuinæ gratiæ auxiliis, repentinum horrorem peccati cuiusvis, semper robustiores euadunt ad illud repellendum, & hac ratione, medijs diuinis supra enumeratis, modò hoc, modò illo corroborati, resistunt peccato, & mundam ab illo animam diu conseruant.

36.
Idem re-
petit. disp.
20. col. 3.

Confirmantur teritiò, supradicta alijs verbis eiusdem ibidem subiunctis: *Quia ipsa gratia & charitas habitualis ad bonum inclinatur, adumentòq; per se ipsam est, vt homo à peccatis abstineat.* Atqui iusti feruentes, perpetuò benè operando, acquirunt augmentum gratiæ & virtutum & donorum Spiritus sancti, itaq; perpetuò habent internos habitus per quos inclinantur ad abstinedum à peccatis, & ad eliciendos actus virtutum,

qui excludunt peccata, & aditum eis præcludunt, quia vt supra dictum est ex S. Thoma: *Per quodlibet bonum potest homo impediri à peccato.* Ideo meritò Spiritus S. hoc nobis frequentium bonorù antidotum contra frequentia peccata cõmendat: *Sat agite, vt per bona opera vestra, certam vestram vocationem atque electionem faciatis.* Hoc enim facietes, non peccabitis aliquando: id est, nunquam peccabitis. Sed quia in huius vitæ fragilitate & occupationibus varijs, non possumus totius vitæ momenta in bonis operibus traducere, ideo nonnunquam etiam sanctissimi viri in aliqua pauca & indeliberata labuntur peccata ex surreptione vel ignorantia. Hæc dicta sint saluo meliore iudicio,

